

DİYANET

İlmi Dergi Cilt : 38 • Sayı : 4 • Ekim - Kasım - Aralık 2002

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
Dini Yayınlar Dairesi Başkanlığı

Üç Ayda Bir Yayınlanır

ISSN 1300-8498 Diyanet İlmi Dergi, Ankara : Diyanet İşleri Başkanlığı 1971-

ŞEFKAT VE BARIŞ PEYGAMBERİ HZ. MUHAMMED (S.A.S.)

Eyüp YAKA

S. Ü. İlahiyat Fakültesi

Araştırma Görevlisi

GİRİŞ

İSLÂM'IN İNSANA BAKIŞI

1) İnsan Hayatı Kutsaldır, Ona Zarar Vermek Yasaktır

İnanıp yaşamaya çalıştığımız yeryüzündeki tek din, dinimiz İslam'dır. Bu din aslı bozulmamış, orjinaliği korunmuş en son ve en mükemmel dindir. İslam'ı kelime olarak incelediğimizde barış, emniyet, selamet ve kurtuluş, gibi anlamları mevcuttur.⁽¹⁾ Kur'an'daki kullanımlarından birisi de barış anlamındadır: *"Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin. Çünkü o, apaçık düşmanınızdır."*⁽²⁾

Bu barış, kiminle kim arasında?!.. Önce bu barış insanın, kendisiyle barışı, daha sonra Rabbi ile, diğer insanlarla, yaşadığı çevre ve tabiatla barışık olmasıdır. Dini- miz İslâm, bunların hepsini temin eden esaslardan oluşmaktadır. İslâm, insan için vardır. Dolayısıyla o, insanın hem dünyada hem de Ahiret'te huzur, emniyet, barış ve saadetini sağlamayı en temel ilke kabul etmiştir. Onun için insan hayatı en önemli şeylerin başında gelir. İnsanın herhangi bir azasına, hatta hayatına ve mukaddes saydığı değerlerine saldırmayı kesinlikle yasaklamış, bunları koruyucu en köklü ve nihai ilkeler getirmiştir. Çünkü İslâm'a göre insan, en güzel şekilde yaratılmıştır: *"Biz insanı en güzel biçimde yarattık"*⁽³⁾, *"Gökleri ve yeri, yerli yerince yarattı. Sizi şekillendirdi ve şekillerinizi de güzel yaptı. Dönüş ancak O'nadır."*⁽⁴⁾ En şerefli varlık yapılmış: *"Biz hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları, (çeşitli nakil vasıtaları ile) karaâda ve denizâe taşıdık; kenâîlerine güzel güzel rızıklar verdük; yine onları, yarattıklarımızın bir çoğundan ciâden üstün kıldık."*⁽⁵⁾ Melekler bile

⁽¹⁾ İbn Manzûr, *Lisânü'l-Arab*, XII, s. 289-295; İbn Fâris, *Mu'cemu Makâyisi'l-Lüğa*, III, s. 90; Cevherî, *es-Sihâh*, V, s. 1951-1952; Rağib, *Müfredât*, s. 421, 423, Cürcânî, *Kitâbü't-Ta'rîfât*, s. 23, 57.

⁽²⁾ Bakara, 2/208.

⁽³⁾ Tin, 95/4.

⁽⁴⁾ Teğabün, 64/3.

⁽⁵⁾ İsrâ, 17/70.

kendine secde ettirilmiş: "*Hani Rabb'in meleklerle demişti ki: Ben kupkuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan bir insan yaratacağım. Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın! Meleklerin hepsi de hemen secde ettiler.*"⁽⁶⁾ Ayrıca kâinattaki bütün varlıklar birer hizmetçi ve rızık olarak onun emrine verilmiştir: "Böylece bunu (bu fetvayı) *Süleyman'a biz anlatmıştık. Biz, onların herbirine hüküm (hükümdarlık, peygamberlik) ve ilim verdik. Kuşları ve tesbih eden dağları da Davud'a boyun eğdirdik. (Bunları) biz yapmaktayız.*"⁽⁷⁾ En önemlisi de Allah Teâlâ, yarattığı zaman ona kendi ruhundan üflemiştir: "*Ona şekil verdiğim ve ona ruhumdan üflediğim zaman, siz hemen onun için secdeye kapanın!*"⁽⁸⁾

İşte her insanın taşıdığı ruh, Allah'ın ruhundan bir parçadır. Dolayısıyla Allah, ona verdiği bunca değer ve nimetten sonra, ayrıca insanın hayatını ve yaşama hakkını teminat altına almıştır. Onun öldürülmesini şiddetle yasaklamış ve böyle bir suçta hem dünyada hem de Ahiret'te en ağır cezayı vermiştir: "*De ki: Gelin Rabb'inizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O'na hiç birşeyi ortak koşmayın, ana-babaya iyilik edin, fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin sizin de onların da rızıkını biz veririz; kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın ve Allah'ın yasakladığı cana haksız yere kıymayın! İşte bunlar Allah'ın size emrettikleridir. Umulur ki düşünüp anlarsınız.*"⁽⁹⁾

"*Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın muhterem kıldığı cana kıymayın. Bir kimse zulmen öldürülürse, onun velisine (hakkını alması için) yetki verdik. Ancak bu veli de kasasta ileri gitmesin. Zaten (kendisine bu yetki verilmekle) o, alacağını almıştır.*"⁽¹⁰⁾

"*Yine onlar ki, Allah ile beraber (tuttukları) başka bir tanrıya yalvarmazlar, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar ve zina etmezler. Bunları yapan, günahı (nın cezasını) bulur;*"⁽¹¹⁾

"*Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması hali müstesna, mallarınızı, batıl (haksız ve haram yollar) ile aranızda (alıp vererek) yemeyin. Ve kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah, sizi esirgeyecektir. Kim düşmanlık ve haksızlık ile bunu (haram yemeyi ve öldürmeyi) yaparsa (bilsin ki) onu ateşe koyacağız; bu ise Allah'a çok kolaydır. Kim bir mü'mini kasten öldürürse cezası, içinde ebediyyen kalacağı Cehennem'dir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.*"⁽¹²⁾

Hatta bir insanın canına kıymayı bütün insanları öldürmekle eş tutmuş ve bu değerdendir ki, bir canı kurtarmayı da bütün insanlara hayat vermek olarak kabul etmiştir: "*İşte bu yüzdendir ki İsrailoğulları'na şöyle yazmıştık: Kim, bir cana veya yer yüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere) bir cana kıyar-*

⁽⁶⁾ Hicr, 15/28-30.

⁽⁷⁾ Enbiyâ, 21/79. Ayrıca bkz. : Hacc, 22/36; Sâd, 38/18.

⁽⁸⁾ Hicr, 15/29.

⁽⁹⁾ En'am, 6/51.

⁽¹⁰⁾ İsrâ, 17/33.

⁽¹¹⁾ Furkân, 25/68.

⁽¹²⁾ Nisâ, 4/29-30, 93.

sa bütün insanları öldürmüş gibi olur. Her kim bir canı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur. Peygamberlerimiz onlara apaçık deliller getirdiler; ama bundan sonra da onlardan çoğu yine yeryüzünde aşırı gitmektedirler."⁽¹³⁾

Efendimiz (s.a.v.) de şöyle buyurmuştur: "*Muaviye b. Ebi Süfyan (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Her günahı Allah'ın mağfiret buyurması muhtemeldir. Ancak bilerek mü'mini öldüren veya kafir olarak ölen kimse hariç.*"⁽¹⁴⁾

Büreyde (r.a.) anlatıyor: "*Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: Mü'minin öldürülmesi, Allah katında, dünyanın zevalinden daha büyük (bir hadise) dir.*"⁽¹⁵⁾

"İbn Mes'ud (r.a.) anlatıyor: "*Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "Yeryüzünde haksız yere öldürülen bir insan yoktur ki katilin günahından bir misli Hz. Adem'in ilk oğluna (Kabil'e) gitmemiş olsun. Çünkü o, haksız öldürme yolunu ilk açandır.*"⁽¹⁶⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'dan, Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur: "*Şu yedi helak edici şeyden sakınınız, Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, Allah'ın haram kıldığı canı haksız yere öldürmek, yetimin malını yemek, faiz yemek, savaş esnasında cepheden kaçmak, evli ve namuslu kadınlara zina iftirasında bulunmak.*"⁽¹⁷⁾

Allah'ın kendi canından üflediği bir cana kıymayı ve insana, kendi canına bile kıyma hakkı vermemiş ve intihar etmeyi de şiddetle yasaklamıştır: "*Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret olması hali müstesna, mallarınızı, batıl (haksız ve haram yollar) ile aranızda (alıp vererek) yemeyin. Ve kendinizi öldürmeyin.*"⁽¹⁸⁾

Ebu Hüveyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.s) buyurdular ki: "*Kim kendini dağdan atarak intihar ederse o Cehennem'lik olur. Orada ebedî olarak kendini dağdan atar. Kim zehir içerek intihar ederse, Cehennem ateşinin içinde elinde zehir olduğu halde ebedi olarak ondan içer. Kim de kendisine demir saplayarak intihar ederse, Cehennem'de ebedi olarak o demiri karnına saplar.*"⁽¹⁹⁾

İşte İslam, ana kaynakları olan Kur'an ve hadislerde de gördüğümüz gibi insana ve insan hayatına en büyük kıymeti vermiş, onu korumayı en temel görevlerden kabul etmiştir.

2) Bütün İnsanlar Eşittir

Dinimizin bunca değer verdiği ve koruduğu insanın, hemcinsleriyle bu dünyada iyi geçinip huzur ve emniyet içinde yaşaması en tabii hakkıdır. Diğer insanlarla barış içinde yaşamanın en önemli şartı da, eşitlik ilkesidir. Bunu da en güzel şekilde sağlayan İslam'dır. Bu konuda Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyuruyor: "*İnsanlar, tarağın dişleri gibi eşittirler.*"⁽²⁰⁾ İnsanların birbirlerini farklı ve üstün görmeleri, dünya

⁽¹³⁾ Mâide, 5/32.

⁽¹⁴⁾ Nesâî, Tahrim, 1.

⁽¹⁵⁾ Nesâî, Tahrim, 2.

⁽¹⁶⁾ Buhâri, Diyât 2, Enbiyâ, İ'tisâm 15; Müslim, Kasâme 27; Tirmizî, İlim 14; Nesâî, Tahrim, 1.

⁽¹⁷⁾ Buhâri, Vesâyâ, 23, Hudûd, 44. Tıbb, 48; Müslim İman, 144; Ebû Dâvûd, Vesâyâ, 10.

⁽¹⁸⁾ Nisa, 4/29.

⁽¹⁹⁾ Tirmizî, Tıbb 7; Nesâî Cenâiz, 68; Ebû Dâvud, Tıbb, 11.

⁽²⁰⁾ Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, II, s. 326.

nimetlerini paylaşmada üstünlük, ayrıcalık iddiaları, barışı ortadan kaldıran en büyük sebeplerdendir. Bu konuda insanın ne olduğunu ortaya koymak için dinimiz İslam, üç temel kaide koymuştur:

1) Bütün insanlar topraktır. 2) Irkçılığı ortadan kaldırmıştır. 3) İnsanın asli görevlerinin Allah'a kulluk olduğu ilkesi.

a) Bütün İnsanlar Topraktır

Dünya ve beşeriyet barışını bozan sebeplerden en önemlisi, insanlardaki kendini başkalarından üstün görme, kendini unutup haddini bilmemesidir. Kur'an-ı Kerim'in insana en çok hatırlattığı şeylerden birkaçı şunlardır: Toprakta yaratılması, kendine bir ecel tayin edilmesi, bu dünyada ebedi kalıcı olmadığı ve yaptıklarından hesaba çekileceği.

İnsan topraktan yaratılmış, bedeni bütün ihtiyaçlarını da topraktan karşılamakta ve yine geldiği toprağa geri dönecektir. *"Sizi bir çamurdan yaratan, sonra ölüm zamanını takdir eden ancak O'dur. Bir de O'nun katında muayyen bir ecel (kıyamet günü) vardır. Siz hala şüphe ediyorsunuz."*⁽²¹⁾

"Andolsun biz insanı, (pişmiş) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara balçıktan yarattık."⁽²²⁾

"Karşılıklı konuşan arkadaşı ona hitaben: "Sen, dedi, seni topraktan, sonra nutfeden (spermadan) yaratan, daha sonra seni bir adam biçimine sokan Allah'ın inkar mı ettin?"⁽²³⁾

"Sizi ondan (toprakta) yarattık; yine sizi oraya döndüreceğiz ve birkez daha sizi ondan çıkaracağız."⁽²⁴⁾ Bu topraktan yaratılma safhaları o kadar detaylı anlatılmaktadır ki insanın, bu safhalarda en küçük bir şeye müdahalesinin olmadığı gösterilerek onun, ne kadar aciz olduğu gözler önüne serilmekte ve adeta insanın üstünlük iddiasının haksız, yersiz ve akıl dışı olduğu anlatılmaktadır. *"Ey insanlar! Eğer yeneden dirilmekten şüphe ederseniz, şunu bilin ki, biz sizi topraktan, sonra nutfeden, sonra alakadan (aşılınmış yumurtadan), sonra uzuvları (önce) belirsiz, (sonra) belirlenmiş canlı et parçasından (uzuvları zamanla oluşan ceninden) yarattık ki size (kudretimizi) gösterelim. Ve dilediğimizi, belirlenmiş bir süreye kadar rahimlerde bekletiriz; sonra sizi bir bebek olarak dışarı çıkarırız. Sonra güçlü çağınıza ulaşmanız için (sizi büyütürüz). İcinizden kimi vefat eder; yine icinizden kimi de ömrün en verimsiz çağına kadar götürülür; taki bilen bir kimse olduktan sonra bir şey bilmez hale gelsin. Sen, yeryüzünü de kupkuru ve ölü bir halde görürsün; fakat biz, üzerine yağmur indirdiğimizde o, kıpırdanır, kabarr ve her çeşitten (veya çiftten) iç açıcı bitkiler verir."*⁽²⁵⁾

"Andolsun biz insanı, çamurdan (süzülüp çıkarılmış) bir özden yarattık."⁽²⁶⁾

"O (Allah) ki, yarattığı her şeyi güzel yapmış ve ilk başta insanı çamurdan yaratmıştır."⁽²⁷⁾

⁽²¹⁾ En'am, 6/2.

⁽²²⁾ Hicr, 15/26.

⁽²³⁾ Kehf, 18/37.

⁽²⁴⁾ Tâhâ, 20/55.

⁽²⁵⁾ Hacc, 22/5.

⁽²⁶⁾ Mü'minûn, 23/12.

⁽²⁷⁾ Secde, 32/7.

"Allah sizi (önce) topraktan, sonra meniden yarattı. Sonra sizi çiftler (erkek-dişi) kıldı. O'nun bilgisi olmadan hiç bir dişi ne gebe kalır ne de doğurur. Bir canlıya ömür verilmesi de, onun ömründen azaltılması da mutlaka bir kitaptadır. Şüphesiz bunlar, Allah'a kolaydır."⁽²⁸⁾

"Şimdi sor onlara! Yaratma bakımından onlar mı daha zor, yoksa bizim yarattığımız (insanlar) mı? Şüphesiz biz kendilerini yapışkan bir çamurdan yaratmışız."⁽²⁹⁾

"Rabb'in meleklere demişti ki: Ben muhakkak çamurdan bir insan yaratacağım."⁽³⁰⁾

"Sizi topraktan, sonra meniden, sonra alakadan (aşılanmış yumurtadan) sonra bebek olarak çıkararak, sonra sizi güçlü kuvvetli bir çağa erişmeniz, sonra da ihtiyarlanmanız -ki içinizden daha önce vefat edenler de vardır- ve belli bir vakte ulaşmanız için sizi yaşatan O'dur. Umulur ki düşünürsünüz."⁽³¹⁾

"Allah insanı, pişmiş çamura benzeyen bir balçıktan yarattı."⁽³²⁾

b) İslam, Irkçılığı Ortadan Kaldırmıştır

İnsanlar dil, renk, zayıflık, kuvvet, azaları eksik veya tam gibi birtakım bedeni farklılıklara sahip olarak yaratılmıştır. Bu farklılıklara sahip olmak veya olmamak yine insanın elinde olmayan şeylerdir. Bunlar tamamen yaratılış farklılıkları olup, Yaratıcının tercih ve takdiridir. İnsan, bu farklılıkları bir üstünlük veya aşağılık ölçüsü kabul ederek yine tarihin her döneminde insanlık barışını bozmaya kalkmıştır. Allah'ın insanı yarattığı toprağın da birçok değişik tondaki renkleri ve özellikleri vardır. "Görmedin mi Allah gökten su indirdi. Onunla renkleri çeşit çeşit meyveler çıkardık. Dağlardan (geçen) beyaz, kırmızı, değişik renklerde ve simsiyah yollar (yaptık). İnsanlardan, hayvanlardan ve davarlardan da yine böyle türlü renkte olanlar var. Kulları içinden ancak alimler, Allah'tan (gereğince) korkar. Şüphesiz Allah, daima üstündür, çok başlıyandır."⁽³³⁾ Efendimiz (s.a.s.) de buyuruyor ki: "Şüphesiz Allah Teâlâ insanı, yeryüzünün her tarafından aldığı topraktan yaratmış ve Ademoğlu da böylece yeryüzüne gelmiştir. İnsanlardan kızıl, siyah, beyaz, sarı ve bu ikisi arası renkte; ayrıca mutlu, hüznü, habis ve temiz olanları vardır."⁽³⁴⁾ İnsanın aslı toprak olduğuna göre, bu yaratılış farklılıkları da tabiidir. İslam bu farklılıkları hiç dikkate almamış ve bir üstünlük, bir ayrıcalık sebebi olarak kabul etmemiştir. Yine Yüce Kitabımız insanlığa şöyle seslenmiştir: "Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, herşeyden haberdardır."⁽³⁵⁾

⁽²⁸⁾ Fâtır, 35/11.

⁽²⁹⁾ Saffât, 37/11.

⁽³⁰⁾ Sâd, 38/71.

⁽³¹⁾ Mü'min, 40/67.

⁽³²⁾ Rahman, 55/14.

⁽³³⁾ Fâtır, 35/27-28

⁽³⁴⁾ el-Heysemî, *Mevâridü'z-Zam'ân*, I, s. 159.

⁽³⁵⁾ Hucurât, 49/13.

Bugün en gelişmiş, en medeni ve süper devlet olan Amerika'da bile hala siyah-beyaz insan ayrımı ve ırk kavgalarının olduğunu duyuyor ve okuyoruz. Ama bunu 14-15 asır önce Alemlerin Efendisi (s.a.s.) ortadan kaldırmış ve dünyaya bedenen ve da ettiği Veda Haccı'nda insanlara şöyle seslenmiştir: "**Ey İnsanlar! Dikkat ediniz, Rabb'iniz birdir, babanız birdir. Yine dikkat ediniz ki, Arab'ın Arap olmayana, kızılun siyaha, siyahın da kızıla herhangi bir üstünlüğü yoktur. Üstünlük ancak takva ile dir. En üstününüz takva sahibi olanınızdır.**"⁽³⁶⁾

Böylece yeryüzünde ırkçılığı, insanın Allah'tan başkasına kul-köle olmasını, insanların zihninde üstünlük ve aşağılık kompleksinin yerleşmesini önlemiştir. Dahası, Yaratıcı'nın insana verdiği üstünlük ve kıymet ölçülerinden başka bütün üstünlük ve farklılık kriterlerini reddetmiştir. O'nun kabul ettiği tek üstünlük ölçüsü, Allah'a kulluk yolundaki takva üstünlüğüdür.

c) İnsanın Yaratılış Gayesi

İnsana en büyük kıymeti veren, dünyadaki bütün nimetleri onun emrine sunan Yaratıcı, bütün bunların karşılığında ondan birşeyler istemiş ve birtakım vazifeler yüklemiştir. Onun yaratılmasını bir gaye, hedef ve noktaya odaklamıştır. Bu yüce gaye de Yaratıcıya kulluktur. "**Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.**"⁽³⁷⁾ Yüce Allah'ın insandan istediği tek şey, cesedine üfleyip ona emanet olarak verdiği ruh parçasının Kendini tanıması, aslını bilip O'na kul olmasıdır. Yoksa insanın yeryüzünde, nimetlerle oyalanıp meşgul olması ve ömrünü onlarla geçirmesi değildir. İnsanın şunu bilmesi gerekir: İnsan nimet için değil bilakis, nimet insan için ve insan da Allah için vardır. "**Ben onlardan rızık istemiyorum. Beni doyurmalarını da istemiyorum.**"⁽³⁸⁾

İslam dini insanoğluna Allah'ın bir kulu olduğunu, asıl vazife ve yaratılış sebebinin O'na kulluk yapmak olduğunu göstererek onun haddini aşmamasını söylemiş, sınırlarını ve kendini yine kendine tanıtmıştır. İşte insanlar arasında barış, huzur ve güvenin sağlanması için bu noktanın insana anlatılması ve onun da bunu anlaması çok önemlidir. Bugün dünya barışının bozulmasındaki en önemli sebeplerden birisi; insanın bir kul olduğunu unutmaması, kendini insanüstü görme havalara girmesi ve haddini bilmemesidir. Ayrıca, sonuçta topraktan yaratıldığını ve Allah'ın insana verdiği değeri unutmamasıdır.

A) HZ. PEYGAMBER (S.A.V.)'İN GÖNDERİLİŞ GAYELERİ

1) Alemlere Rahmet Olarak Gönderilmiştir

"**De ki Ey insanlar! Ben ancak sizin için apaçık bir uyarıcıyım.**"⁽³⁹⁾ Gerçek başarıya kavuşturmak, hem de dünyada hem de Ahiret'te huzur ve saadeti sağlamak için **Âlemlerin Rabb'i** biricik sevgilisi Hz. Muhammed (s.a.s)'i **alemlere rahmet** olarak göndermiştir. "**(Resûlüm!) Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.**"⁽⁴⁰⁾

⁽³⁶⁾ Ahmed b. Hanbel, 5/411.

⁽³⁷⁾ Zâriyât, 51/56.

⁽³⁸⁾ Zâriyât, 51/57.

⁽³⁹⁾ Hacc, 22/49.

⁽⁴⁰⁾ Enbiyâ, 21/107.

"(Yine o münaфіklardan:) O (Peygamber, her söyleneni dinleyen) bir kulaktır, diyerek peygamberi incitenler de vardır. De ki: O, sizin için bir hayır kulağıdır. Çünkü o Allah'a inanır, mü'minlere güvenir ve o, sizden iman edenler için de bir rahmettir. Allah'ın Rasulü'ne eziyet edenler için mutlaka elem verici bir azap vardır."⁽⁴¹⁾

Yüce Kitab'ın ayetleri, Muhammed (s.a.s)'in getirdiği mesajın evrenselliğini sürekli vurgulamaktadır. Risalet'inin, yalnız bir nesle veya ulusa, bir cinsde değil, evrene olduğunu ilan eder. Bu yüce Rasûl, insanlığa getirdiği, onları kemale götürecektir programla bütün zaman ve mekanlarda Allah'ın insanlara rahmeti idi.⁽⁴²⁾ O öyle bir evrenselliğe sahiptir ki, sevgisi de bütün alemleri kuşatmış; rahmet, şefkat sevgi ve merhamet kanatlarını bütün insanlığa açmıştır. "*Andolsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkâtlidir, merhametlidir.*"⁽⁴³⁾

Ruhî bunalımlarda boğulan ve maddeci akımlara kapılıp giden insanlık bugün, yeniden o şefkatli ellere muhtaçtır. O'nun tatlı rüzgârını, yanıp kavrulan kalpler bir an önce beklemektedir.⁽⁴⁴⁾ Beşeriyeti kucaklama ve gerçek barış olan İslam'ı tüm aleme sunma yolunda O, insanlara şefkat, merhamet, sevgi ve barış gülleri uzatmış ama insanların çoğu O'na taş atarak acı vermiş ve eziyet etmişler. Ancak O bütün bunlara rağmen, onlara lanet etmemiş, kızıp küsmemiş ve yine insanları sevmiştir. İslam'a davet için gittiği Taif denilen kasabanın halkı O'nu taşa tutmuş, ayaklarını kanatmış, yüreğini kanatmış ama O, sabretmiştir: Ebü Hureyre (r.a) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.v)'a: Ey Allah'ın Rasûlü! Müşriklere beddua et, onları lanetle!" denilmişti. O, şu cevabı verdi: "*Ben rahmet olarak gönderildim, lanetleyici olarak değil!*"⁽⁴⁵⁾ Çünkü O'na insanların ruhunu temizleme ve insanı kendisiyle, Rabb'yle, diğer insanlarla, bütün varlıklarla barıştırma ve tanıştırma görevi verilmiştir. "*Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın ayetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkardan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah, mü'minlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler.*"⁽⁴⁶⁾

2) İnsanlığa En Güzel Örnek Olarak Gönderilmiştir

Peki insan bunları nasıl sağlayacak? Bunun için bir rehber ve önder olması gerekir. İşte bu örnek, bir Peygamberdir, Hz. Muhammed (s.a.v.)'dir. "*Andolsun ki, Resûlüllah, sizin için, Allah'a ve Ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.*"⁽⁴⁷⁾ "*Deki: Ey insanlar! Ben ancak sizin için apaçık bir uyarıcıyım.*"⁽⁴⁸⁾ O, kıyamete kadar bütün insanlığın en mükemmel öğretmeni ve eğitimcisidir. İnsanlık şimdiye kadar keşfettiği ve bundan

⁽⁴¹⁾ Tevbe, 9/128.

⁽⁴²⁾ Hâşimî, M. Ali, Kur'an'da Resûlüllah, s. 72.

⁽⁴³⁾ Tevbe, 9/128.

⁽⁴⁴⁾ Hâşimî, M. Ali, Kur'an'da Resûlüllah, s. 69-70.

⁽⁴⁵⁾ Müslim, Birr, 87.

⁽⁴⁶⁾ Âl-i İmrân, 3/164.

⁽⁴⁷⁾ Ahzâb, 33/21.

⁽⁴⁸⁾ Hacc, 22/21.

sonra da keşfedeceği bütün gizli yönlerine en güzel örneği O'nda bulacak; tıkan-
dığı, çözümsüzlüğe saplandığı her konuda yine en güzel çözümü ve kurtarıcı çı-
kış yollarını O'nda bulacaktır. Çünkü O, kıyamete kadar bütün alemlerin rahmeti-
dir. Yaşanılan ve yaşanacak zamanın her döneminde insanlık, O'nun peşine takıl-
maya kendini mecbur ve muhtaç olduğunu görmüş ve görecektir de."

3) Güzel Ahlâkı Tamamlamak İçin Gönderilmiştir

İslam, insanın yaratılış icabı sergilediği bütün davranışlarına en geniş anlam-
da **ahlak** demiştir. Zaten kelime de "**Yaratma**" anlamına gelen "**HLK**" kökün-
den gelmektedir. Bu davranışları düzeltmeye güzelleştirmeye veya güzel davra-
nış ve fiillerin tamamına da İslam, güzel ahlak demektedir. İşte Efendimiz
(s.a.s.)'in gönderilişindeki en temel sebep de budur. "**Ben, ancak en güzel ah-
lakı tamamlamak için gönderildim.**"⁽⁴⁹⁾ Çünkü O'nun Ahlakı en büyüktür ve Kur'
an'dan ibarettir.⁽⁵⁰⁾ "**Ve sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.**"⁽⁵¹⁾ Allah Taâla bir
çok ayetinde güzel ahlakın ve nefislerin arındırılmasının, Hz. Muhammed (s.a.s.)
'in gönderilişinin ana gayelerinden olduğunu zikretmiştir.⁽⁵²⁾ "**Nitekim kendi içi-
nizden size ayetlerimizi okuyan, sizi kötülüklerden arındıran, size Kitap 'ı ve
hikmeti talim edip bilmediklerinizi size öğreten bir Resul gönderdik.**"⁽⁵³⁾ Enes
(r.a.) diyor ki: "**Rasûlüllah (s.a.s.), insanların en güzel ahlaklısı idi.**"⁽⁵⁴⁾

Enes (r.a.): "**Rasûlüllah (s.a.s.)'in elinden daha yumuşak ne atlas ve ne de
ipek tutmadım . O'nun kokusundan daha hoş (tatlı) bir koku koklamadım.**"; "**On yıl
Hz. Peygamber (s.a.s.)'e hizmet ettim de bana bir defa olsun öf demedi. Yaptığım bir
iş hakkında; bunu niçin yaptın veya yapmadığım bir iş hakkında; böyle yapsaydın ol-
maz mıydı? demedi.**"⁽⁵⁵⁾

Abdullah b. Amr b. el-As anlatıyor: "**Rasûlüllah (s.a.s.) çirkin söz söylemezdi ve;
"sizin en hayırlınız ahlakça en güzel olanınızdır"**, buyururdu."⁽⁵⁶⁾

Peygamberimiz (s.a.s.)'i en iyi tanıyan, onunla en çok beraber olan ve onu en gü-
zel şekilde anlatan Hz. Ali (r.a.) şöyle diyor: "**Ne kötü bir şey yapar ne de bir şeyi kö-
tülerdi. Çarşı pazarda/dışarıda sesini yükseltmezdi. Kötülüğe kötülükle karşılıkta bu-
lunmaz, aksine affeder, hoşgörülle davranırdı. Allah yolunda cihadı müstesna, hiç-
bir şeye eliyle vurmamıştır. Allah'ın haramları çiğnendiğinde ise insanların en öfke-
lisi olurdu. İki durumdan en kolay olanı seçerdi. Evine girdiğinde diğer insanlar gi-
bi elbisesini temizler. Koyununu sağlar. Kendi işini kendi görürdü. Ancak kendisini
ilgilendiren hususlarda konuşurdu. İnsanlarla kaynaşır, onları nefret ettirmezdi. Her
kavmin önde gelenlerine ikramda bulunur, onları gözetirdi. İnsanları uyarır, iyi-kö-
tü demez onları himaye ederdi. Ashabının arasında göremediklerini araştırıp sorar,**

⁽⁴⁹⁾ Muvatta', Hüsnü'l-Huluk, 18; Ahmed b. Hanbel, 2/281.

⁽⁵⁰⁾ Müslim, Müsâfirîn, 139; Ebû Dâvûd, Tatavvû', 26; Tirmizî, Birr, 69; Nesâf, "Kıyamü'l-Leyl, 2; İbn Mâce, Ahkâm, 14; Dârimî, Salât, 165.

⁽⁵¹⁾ Kalem, 68/4.

⁽⁵²⁾ Nedvî, *Ebu'l-Hasan, Kur'an ve Sünnette İtikat-İbadet ve Güzel Ahlak*, s. 119.

⁽⁵³⁾ Bakara, 2/151.

⁽⁵⁴⁾ Buhârî, Edeb, 112; Müslim, Mesâcid, 267; Ebû Dâvûd, Edeb, 1; Ahmed b. Hanbel, 3/27, 6/236, 246.

⁽⁵⁵⁾ Buhârî, Savm, 53; Müslim, Fezâil, 82; Dârimî, Mukaddime, 10.

⁽⁵⁶⁾ Buhârî, Menâkıb, 23, Fezâil-ü Ashabi'n-Nebî 27, Edeb, 38-39; Müslim, Fezâil, 68; Tirmizî, Birr, 47; Ahmed b. Hanbel, 2/161, 189, 193, 328, 448.

insanların durumuyla ilgilenirdi. İyiliği hoş karşılayıp destekler, kötülüğü kötü görüp onu ortadan kaldırmaya çalışırdı. Hak hususunda ne taviz verir, ne de aşırılığa kaçardı.⁽⁵⁷⁾ Çünkü O'nu alemlere rahmet olarak gönderen Alemlerin Rabb'i terbiye etmiştir." **"Beni Rabbim terbiye etti ve ne güzel terbiye etti!"**⁽⁵⁸⁾ Güzel ahlaka verdiği önemi bu konudaki tavsiye ve sözlerinden bir kısmını zikrederek örnek verelim: "Ebu'd-Derda (r.a) 'den , Rasûlullah (s.a.s) buyurdu ki: **"Kıyamet gününde mü'minin mizanında güzel ahlaktan daha ağır bir şey bulunmaz ve herhalde Allah Taâla çirkin sözlü kimseyi sevmez."**⁽⁵⁹⁾

Ebu Hüreyre (r.a) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.s) dan, ateşe insanları en çok atan şeyin ne olduğu soruldu. **"Ağz ve ferc!"** buyurdular. En ziyade neyin insanları Cennet'e soktuğundan sordular: **"Allah'a takva ve güzel ahlak!"**⁽⁶⁰⁾ buyurdular.

Ebu Umame (r.a) anlatıyor: Rasululah (s.a.s) buyurdular ki: **"Ben, haklı bile olsa münakaşayı terkedene kimseye Cennet'in kenarında bir köşkü garanti ediyorum. Şaka bile olsa yalanı terkedene de Cennet'in ortasında bir köşkü, ahlakı güzel olana da Cennet'in en üstünde bir köşkü garanti ediyorum."**⁽⁶¹⁾

Muaz b. Cebel (r.a) anlatıyor: 'Rasûlullah (s.a.s) bana: **"Ey Muaz, insanlara karşı iyi ahlaklı ol!"** dedi.⁽⁶²⁾

Ebu'd-Derda (r.a) anlatıyor: 'Rasûlullah (s.a.s) buyurdular ki: **"Kıyamet günü mü'minin mizanında güzel ahlaktan daha ağır basan bir şey yoktur. Allah Teala, çirkin, düşük söz ve davranış sahiplerine buğzeder."** Tirmizînin bir başka rivayetinde ise şöyle gelmiştir. **"Güzel ahlâk sahibi, ahlâkı sayesinde, namaz ve oruç sahibinin derecesine ulaşır."**⁽⁶³⁾

4) Yeryüzündeki İnsanları Değil, Cehalet ve Zulmü İmha İçin Gönderilmiştir

İnsanların ruhunu ve davranışlarını eğitip güzelleştiren Rasûlullah (s.a.s), bunu ilim, eğitim ve öğretimle yapmıştır. Kötü insan değil, o insandaki kötülüğü yok etmiştir. Aynen hastayı öldürüp kurtulmak yerine, mikrobu yok ederek hem o hasta insanı, hem de diğer insanları hastalıktan kurtaran bir doktor gibi. Bunu da ilimle başarmıştır. Böylece insanları en tehlikeli hastalık olan cehaletten kurtarmış; bunun afeti olan "barışın bozulması" anlamındaki zulmü ve haksızlığı da böylece ortadan kaldırmıştır.

a) İlim İçin Yaptığı Faaliyetler ve Tavsiyeleri

O'nun ahlâkı olan Kur'an'da ilimle ilgili bir çok âyet mevcuttur. Burada onlardan sadece birkaçını zikrelelim:

"...Rabb'im, ilmimi artır, de!"⁽⁶⁴⁾

⁽⁵⁷⁾ Nedvî, Ebu'l-Hasan, *Kur'an ve Sünnette İtikat-İbadet ve Güzel Ahlak*, s. 123.

⁽⁵⁸⁾ Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, I, s. 70.

⁽⁵⁹⁾ Tirmizî, *Birr*, 61. Ebû Dâvûd, *Edeb*, 7; Ahmed 6/442, 446, 448, 451.

⁽⁶⁰⁾ Tirmizî, *Birr* 62.

⁽⁶¹⁾ Ebû Dâvûd, *Edeb*, 7.

⁽⁶²⁾ Muvatta', *Hüsnü'l-Huluk*, 1.

⁽⁶³⁾ Tirmizî, *Birr*, 62; Ebû Dâvûd, *Edeb*, 7.

⁽⁶⁴⁾ Tâhâ, 20/114.

"Fakat içlerinden ilimde derinleşmiş olanlar ve mü'minler, sana indirilene ve senden önce indirilene iman edenler, namazı kılanlar zekatı verenler; Allah'a ve âhiret gününe inananlar var ya; işte onlara pek yakında büyük mükâfat vereceğiz."⁽⁶⁵⁾

"Bir de, kendilerine ilim verilenler, onun (Kur'an'ın) hakikaten Rabb'in tarafından gelmiş bir gerçek olduğunu bilsinler de ona inansınlar, bu sayede kalpleri huzur ve tatmine kavuşsun. Şüphesiz ki Allah, iman edenleri, kesinlikle dosdoğru bir yola yöneltir."⁽⁶⁶⁾

"İşte biz, bu temsilîleri insanlar için getiriyoruz; fakat onları ancak bilenler düşünüp anlayabilir."⁽⁶⁷⁾

"...Kulları içinden ancak âlimler, Allah'tan (gereğince) korkar..."⁽⁶⁸⁾

"... (Resûlüm!) Deki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Doğrusu ancak akıl sahipleri bunları hakkıyla düşünür."⁽⁶⁹⁾

"Ey iman edenler! Size "Meclislerde yer açın" denilince yer açın ki Allah da size genişlik versin. Size "Kalkın" denilince kalkın ki, Allah sizden inananları ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin. Allah yaptıklarınızdan haberdardır."⁽⁷⁰⁾

"Senden önce de kendilerine vahyettiğimiz kişilerden başkasını peygamber olarak göndermedik. Eğer bilmiyorsanız, bilenlere sorun."⁽⁷¹⁾

"Biz senden önce de kendilerine vahiy verdiğimiz kişilerden başkasını peygamber olarak göndermedik. Eğer bilmiyorsanız bilenlere sorunuz."⁽⁷²⁾

Efendimiz (s.a.s.), İslâm'da ilk üniversite olan Suffe mektebini kurmuş ve Bedir savaşında esir edilenlere de hürriyetlerinin bedeli olarak, müslümanlara okuma-yazma öğretmelerini şart koşturmuştur. Bu da gösteriyor ki, O'nun asıl savaşı cehaletledir ve gerçek hürriyetin bedeli de ilimdir. İlimle ilgili tavsiyelerinden de birkaçı şöyledir.

Ebü'd Derda (r.a) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s)'ın şöyle dediğini işittim, "Kim ilim öğrenmek için yola çıkarsa, Allah onu Cennete giden yollardan birine dahil etmiş demektir. Melekler, ilim talibinden memnun olarak kanatlarını (üzerlerine) koyarlar. Semevât ve yerde olanlar ve hatta denizdeki balıklar âlim için istiğfar ederler. Âlimler peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, ne dinar ne dirhem miras bırakırlar, ama ilim miras bırakırlar. Kim de ilim elde ederse, bol bir nasip elde etmiştir."⁽⁷³⁾

Enes (r.a.) anlatıyor: 'Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: "İlim talebi için yola çıkan kimse dönünceye kadar Allah yolundadır."⁽⁷⁴⁾

(65) Nisâ, 4/162.

(66) Hacc, 22/54.

(67) Ankebût, 29/43.

(68) Fâtır, 35/28.

(69) Zümer, 39/9.

(70) Mücâdele, 58/11.

(71) Kehf, 16/43.

(72) Enbiyâ, 21/7.

(73) Ebû Davûd, İlim, 1; Tirmizi, İlim 19; İbn Mâce, Mukaddime 17.

(74) Tirmizi, İlim, 2 İbn Mâce, Mukaddime 17.

Yine Tirmizi'nin Sahbere (r.a.)'den kaydına göre, Rasûlüllah (s.a.s.): "*Kim ilim talep ederse, bu işi geçmişteki günahlarına keffaret olur*", buyurmuştur.⁽⁷⁵⁾

"Ebu Hureyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s) buyurdular ki: "*Kim bir ilimden sorulur, o da bunu gizleyip söylemezse (Kıyamet günü) ateşten bir gemi ile gemlenir.*"⁽⁷⁷⁾

b) Adaleti Tesis Edip Zulmü Kaldırmıştır

1) Adaleti Tesis

İnsanların barış ve huzur içinde yaşamak için en çok muhtaç olduğu şeylerden birisi de adalettir. Adalet, hakların ait olduğu yere iade edilmesidir. Yeryüzünde bunu en güzel şekilde gerçekleştiren tek insan Hz. Peygamber (s.a.s)'dir. İslam alimleri adaleti en geniş anlamda 3 kısma ayırmışlardır:

- 1) İnsanın kendisine karşı adaleti.
- 2) İnsanın Rabbine karşı adaleti.
- 3) Diğer varlıklara adaleti.

İslâm'ın ana kaynağı olan Kur'an ve hadisler, adalet üzerinde hassasiyetle durmuş ve Hz. Peygamber (s.a.s.) de kendini, bunu bütün yönleriyle gerçekleştirmeye adanmıştır. Konuyla ilgili birkaç ayeti burada zikrederim.

"*De ki: Rabb'im adaleti emretti. Her secde ettiğinizde yüzlerinizi O'na çevirin ve dini yalnız Allah'a has kılarak O'na yalvarın. İlkini sizi yarattığı gibi yine O'na döneceksiniz.*"⁽⁷⁹⁾

"*Muhakkak ki Allah, adaleti, iyiliği akrabaya yardım etmeyi emreder, çirkin işleri fenalık ve azgınlığı yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.*"⁽⁸⁰⁾

"*Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmetdiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor! Şüphesiz Allah her şeyi işitici, her şeyi görücüdür.*"⁽⁸¹⁾

"*Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutan, adaletle şahitlik eden kimselerden olun. Bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adil davranmamaya itmesin. Adaletli olun; bu, Alah korkusuna daha çok yakışan (bir davranış) dır. Allah'a isyan-dan sakının. Allah yaptıklarınızı hakkıyla bilmektedir.*"⁽⁸²⁾

"*Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan kendiniz, ana-babanız ve akrabalarınız aleyhinde de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun. (Haklarında şahitlik ettikleriniz) zengin olsunlar, fakir olsunlar Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten sapmayın, (şahitliği) eğer, бүкер (doğru şahitlik etmez), yahut şahitlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır.*"⁽⁸³⁾

⁽⁷⁵⁾ Tirmizi, İlim, 2.

⁽⁷⁶⁾ Tirmizi, İlim, 19.

⁽⁷⁷⁾ Ebü Dâvûd, İlim 9; Tirmizi, İlim, 3.

⁽⁷⁸⁾ Kurtûbî, *el Câmi' li Ahkâmî'l-Kur'an*, X. s. 109.

⁽⁷⁹⁾ Â'raf, 7/29.

⁽⁸⁰⁾ Nahl, 16/90.

⁽⁸¹⁾ Nisâ, 4/58.

⁽⁸²⁾ Mâide, 5/8.

⁽⁸³⁾ Nisâ, 4/135.

"İşte onun için sen (tevhide) davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Onların heveslerine uyma ve de ki: Ben Allah'ın indirdiği Kitab'a inandım ve aranızda adaleti gerçekleştirmekle emrolundum. Allah bizim de Rabbi'miz, sizin de Rabbi'nizdir. Bizim işlediklerimiz bize, sizin işledikleriniz de sizedir. Aramızda tartışılabilecek bir konu yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar, dönüş de O'nadır. (Âyette Hz. Peygamberin insanları davet edeceği prensipler açıklanırken, uyacağı esasalar da beyan edilmiştir. Buna göre davete devam edilecek, inanmayanların tekli-
f ve ısrarları dinlenmeyecektir)"⁽⁸⁴⁾

Zulmün, yaşadıkları hayat tarzı haline geldiği Mekke toplumunu, insanların bütün haklarını korumaya ve saygı duymaya alıştıran; kendi kız çocuğunu diri diri top-
rağa gömen bir insanı, adaletin timsali Hz. Ömer yapan Hz. Muhammed (s.a.v)'in-
sanların en adili idi. İnsanların en güvenilir ve en doğrusu olan Efendimiz (s.a.v)'in
adaletle ilgili sözlerinden bazılarını nakledelim:

Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.s) buyurdular ki: **"Kim müslüman-
ların kadılık hizmetini talep etse sonra adaleti zulmüne galebe çalsa cennete girer.
Zulmü adaletine galebe çalsa ateş onundur."**⁽⁸⁵⁾

Abdullah b. Amr b. Âs anlatıyor: Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: **"Ailesi-
ne ve idaresi altındakilere adaletle hükmeden adil kimseler, Allah katında nurdan
minberler üzerinde otururlar ve yüksek mevkilere çıkarlar"**⁽⁸⁶⁾

I'yâz b. Hımar (r.a.)'dan, Rasûlullah (s.a.s) şöyle buyurmuştur. **"Cennet ehli üç
sınıftır; adil ve muvaffak hükümdar, hısım ve akrabalarına ve müslümanlara kar-
şı yumuşak kalpli ve şefkatli olanlar, ailesi kalabalık olduğu halde harama el uzat-
mayan ve haramdan uzak kalmaya çalışanlardır."**⁽⁸⁷⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'den Rasûlullah şöyle buyurdu: **"Haklar, Kıyamet gününde sa-
hiplerine iade edilecektir. Hatta boynuzsuz koyunun hakkı boynuzlu koyundan alın-
acaktır."**⁽⁸⁸⁾

Abdullah b. Amr b. As (r.a) diyor ki, Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: **"Müs-
lüman, elinden ve dilinden diğer müslümanların selamette (huzur, barış ve emniyette)
olduğu kimsedir."**⁽⁸⁹⁾

Hız. Aişe (r.a.) anlatıyordu: Mahzum kabilesinden hırsızlık yapan Esved kızı Fâtı-
mâ'nın durumu, yani elinin kesilmesi konusu Kureyş'lileri düşündürünce; elinin kesil-
memesi için Rasûlüllâh (s.a.s.) ile kim konuşabilir, dediler. Aralarında tartıştıktan son-
ra: Buna ancak Rasûlüllâh (s.a.s.)'in çok sevdiği Üsâme b. Zeyd cesaret edebilir, dediler.
Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelip durumu anlatınca O, şöyle buyurdu: **"Sizden önceki mil-
letler şu sebepten dolayı helak oldular; İçlerinden makam ve şöhret sahibi olanlar,
hırsızlık yaptığı zaman onu bırakırlar (cezalandırmazlar), ama güçsüz ve düşkün biri
hırsızlık yapınca onu cezalandırırlardı. Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in kızı
Fâtumâ dahi hırsızlık yapsaydı mutlaka onun da elini keserim"**⁽⁹⁰⁾, buyurdu.

⁽⁸⁴⁾ Şûrâ, 42/15.

⁽⁸⁵⁾ Ebû Dâvûd, Akdiyye, 2.

⁽⁸⁶⁾ Müslim İmâre, 18; Nesâî, Âdâbu'l-Kudât 1; Ahmed b. Hanbel, 2/160.

⁽⁸⁷⁾ Müslim, Cennet 13; Ahmed b. Hanbel, 4/266.

⁽⁸⁸⁾ Müslim, Birr, 60; Tirmizi, Kıyâmet 2; Ahmed b. Hanbel, 2/235, 301, 332, 411.

⁽⁸⁹⁾ Buhâri, İman 5, Rikâk 26; Müslim, İman 64-65; Ebû Davûd, Cihat 2; Tirmizi, Kıyâmet 52, İman 12.

⁽⁹⁰⁾ Buhâri, Enbiya 54, Fazâil-i Ashâbi'n-Nebi 18, Hudûd 12; Müslim, Hudûd 8-9; Ebû Davûd, Hudûd 4; Nesâî, Sârik 6; İbn Mâce, Hudûd 6; Dârimî, Hudûd 5.

2) Zulmü Kaldırması

Adaletin zıddı ise zulümdür. Kelime olarak "**Karanlık**" anlamına gelir. Hakların sahiplerine verilmediği bir dünya üzerine zulmün karanlığı çökmüştür. Böyle karanlık bir dünyada insanlar nasıl barış, güven ve huzur içinde yaşayacaklar? İşte insanlığı bu çıkmazdan ve bu karanlıktan yine Efendimiz (s.a.s.) çıkarmış ve en geniş anlamda zulmü kaldırmıştır. Kur'an'da zulmü yasaklayan ve zalimlerle ilgili birçok ayet vardır. İşte onlardan birkaçı: "*İnkâr edip zulmedenleri Allah asla bağışlayacak değildir. Onları (başka) bir yola iletecek de değildir.*"⁽⁹¹⁾; "*Kim Allah'a karşı yalan uydurandan daha zalim olabilir? Onlar (kıyamet gününde) Rablerine arzedecekler, şahitler de: İşte bunlar Rablerine karşı yalan söyleyenlerdir, diyecekler. Bilin ki, Allah'ın lâneti zalimlerin üzerindedir!*"⁽⁹²⁾

"*Cennet ehli Cehennem ehline: Biz Rabb'imizin bize vadettiğini gerçek bulduk, siz de Rabb'inizin size vadettiğini gerçek buldunuz mu? diye seslenir. "Evet!" derler. Ve aralarından bir çağrıcı, Allah'ın lâneti zalimlerin üzerine olsun! diye bağırır.*"⁽⁹³⁾

Zulmü yasaklayan Efendimiz (s.a.s.)'in de konuyla ilgili sözlerinden birkaçı şöyledir:

Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: "*Zulümden sakınınız. Zira zulüm, kıyamet gününde karanlıktır.*"⁽⁹⁴⁾;

Eba Zerr (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) bir kudsi hadiste Allah Tealâ'nın şöyle buyurduğunu söyledi: "*Ey Kullarım! Ben, zulmü kendime haram kıldığım gibi, sizin aranızda da haram kıldım. Artık birbirinize zulmetmeyiniz.*"⁽⁹⁵⁾

Rasûlüllâh (s.a.s.): "*Müflis kimdir?*" diye sordu. Ashab: Bize göre müflis, hiç malı ve parası olmayan kimsedir, dediler. Efendimiz (s.a.s.): "*Ümmetimden müflis olanlar; Kıyamet Günü namaz, oruç ve zekatla gelmiş fakat, şuna sövmüş, buna iftira etmiş, şunun malını yemiş, onun kanını akıtmış, öbürünü dövmüştür. İşte onun sevabından bunlara verilir. Üzerindeki haklar ödenmeden önce iyilikleri biterse, onların hatalarından alınıp ona yüklenir. Sonra da Cehennem'e atılır.*"⁽⁹⁶⁾

İbn Abbas (r.a.) rivayet ediyor; Rasûlüllah (s.a.s.) Muaz'ı Yemen'e gönderirken ona: "*Mazlumun duasından kork! Çünkü onun duası ile Allah arasında hiçbir perde yoktur*", buyurdu.⁽⁹⁷⁾

Bugün insanlar arasında en çok kavganın çıktığı konulardan birisi de mülklerdeki sınır ihlalleridir. Özellikle köy ve kırsal alanlarda bu daha çok görülür. Böyle bir zulüm ve tecavüzü de Efendimiz (s.a.s.) çok şiddetli ve dikkat çekici bir şekilde yasaklamıştır.

Ebü Seleme b. Abdurrahman rivayet ediyor, Hz. Aişe (r.a.)'nin anlattığına göre Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Kim (kasten başkasının) arazisine bir karış haksız tecavüz ederse, yedi kat yerin dibine kadar boynuna dolandırılarak (cezalandırılır).*"⁽⁹⁸⁾

⁽⁹¹⁾ Nisâ, 4/168.

⁽⁹²⁾ Hud, 11/18.

⁽⁹³⁾ A'raf, 7/44.

⁽⁹⁴⁾ Müslim, Birr, 56-57; Ahmed b. Hanbel, 2/92, 106, 136-137.

⁽⁹⁵⁾ Müslim, Birr, 55.

⁽⁹⁶⁾ Müslim, Birr, 60; Tirmizi, Kıyamet, 2; Ahmed b. Hanbel, 2/302, 334, 372.

⁽⁹⁷⁾ Buhârî, Zekat 63, Mezâlim 9, Cihad 56, Meğâzi 60; Müslim, İman 29; Ebû Davûd, Zekat 5; Nesai, Zekat 1, 46; Tirmizi, Birr, 68; İbn Mâce, Zekat, 1; Muvatta', Da'vetül' - Mazlum 1; Ahmed b. Hanbel, 1/223, 3/152.

⁽⁹⁸⁾ Buhârî, Bed'ü'l-Halk, 2, Mezâlim, 13; Müslim, Müsâkât 142.

HZ. PEYGAMBER (S.A.S.)'İN ŞEFKAT VE MERHAMETİ

Daha önce de söylediğimiz gibi alemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz (s.a.s.), bu rahmetin gereği olarak bütün insanları kucaklayan, hatta Allah'ın yarattığı varlıkları içine alan bir şefkat ve merhamete sahiptir. Bunun sonucudur ki o, insanları sevmiş ve onları kardeş ilan etmiştir. Kendisinin bütün insanlara olan sevgisinden dolayı onları dünyada kötülüklerden, Ahiret'te de ebedi azaptan kurtarmayı asıl gaye edinmiştir. Buna dair şöyle buyuruyor: *"Benim ve sizin misaliniz, geceleyn ateş yakan ve ateşine pervanelerle çekirgeler düşmeye başlayınca onları engellemeye çalışan kimse gibidir. Ben sizi ateşe düşmekten korumak için eteklerinizden tutuyorum, halbuki siz, benim elimden kurtulmaya çalışıyorsunuz."*⁽⁹⁹⁾

Bundan başka, insanları birbirlerini sevmeye, kardeş olmaya ve merhametli davranmaya teşvik etmiştir. Abdullah b. Ömer b. Hattab (r.a.)'dan, Rasûlüllâh (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: *"Müslüman müslümanın kardeşidir. Müslüman, kardeşine zulmetmez ve onu düşman eline vermez (himaye eder). Her kim müslüman kardeşine yardımda bulunur ve onun ihtiyacını temin ederse, Allah da ona yardım eder. Her kim, bir müslümanın bir sıkıntısını giderirse, Allah da buna mukabil onun Kıyamet sıkıntılarında birini defeder. Her kim, bir müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah da onun Ahiret'te ayıbını örter."*⁽¹⁰⁰⁾

Abdullah b. Amr b. As (r.a.) anlatıyor, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Başkasına merhamet edip acıyınız ki siz de merhamet olununuz. Affediniz ki sizin de hatalanız affolunsun."*⁽¹⁰¹⁾ İbn Abbas (r.a.)'dan, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: *"Büyüklere saygı göstermeyen, küçüklere merhamet etmeyen, iyiliği emredip kötülükten sakındırmayan bizden değildir."*⁽¹⁰²⁾

Ebû Hüreyre (r.a.)'dan, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Merhamet ancak kötü insanlardan çekilip alınır. İyi insanlar ise şefkatli ve merhametli olurlar."*⁽¹⁰³⁾

1) O'nun Mesajının Temeli Sevgidir

Dil, O'nun sevgisini anlatmaktan acizdir. Bu sevgiyi ancak eşsiz Kitabımız Kur'an anlatıyor: *"Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir."*⁽¹⁰⁴⁾

"Peygamber, mü'minlere kendi canlarından daha yakındır..."⁽¹⁰⁵⁾

"Sakin onlardan bazı sınıflara verdiğimiz dünya malına göz dikme, onlardan dolayı üzülme ve mü'minlere alçak gönüllü ol (onları şefkat kanatlarının altına al)." ⁽¹⁰⁶⁾

⁽⁹⁹⁾ Buhârî, Enbiya 40, Rıfk 6; Müslim, Fedâil, 17, 19; Tirmîzi, Edeb, 82; Ahmed b. Hanbel, 2/244, 312, 540.

⁽¹⁰⁰⁾ Buhârî, Mezâlim, 3, İkrâh 7; Müslim, Birr, 32, 58; Ebû Davûd, İman, 7, İmâre, 36, Edeb, 38; Tirmîzi, Hudûd, 3, Birr, 18; İbn Mâce, Ticaret, 65, Keffâret, 14.

⁽¹⁰¹⁾ Ahmed b. Hanbel, 2/165, 219.

⁽¹⁰²⁾ Tirmîzi, Birr, 15; Ahmed b. Hanbel, 1/257, 2/207.

⁽¹⁰³⁾ Tirmîzi, Birr, 16; Ebû Davûd, Edeb, 58; Ahmed b. Hanbel, 2/301, 442, 461, 3/529.

⁽¹⁰⁴⁾ Tevbe, 9/128.

⁽¹⁰⁵⁾ Ahzab, 33/6.

⁽¹⁰⁶⁾ Hicr, 15/88.

İnsanlara olan sevgisindedir ki onları gerçek huzura ve hidayete kavuşmaları için O'nun gösterdiği olağanüstü çabasını ve halet-i ruhiyesini Kur'an şu çarpıcı ifadelerle anlatıyor: *"Bu yeni Kitab'a; inanmazlarsa (ve bu yüzden helâk olurlarsa) arklarından üzüntüyle neredeyse kendini harap edeceksin.*"⁽¹⁰⁷⁾ *"(Rasûlüm!) Onlar iman etmiyorlar diye neredeyse kendine kıyacaksınız!"*⁽¹⁰⁸⁾

İnsanları bu kadar seven rahmet Peygamberi (s.a.s.), onlara da birbirlerini sevmeyi emir ve tavsiye etmiş, hatta imanın zirvesine ulaşmayı, birbirini sevme şartına bağlamıştır:

"Mü'minler birbirini sevmekte, birbirlerine acımakta ve yekdiğerini korumakta bir vücut gibidir. Vücudun herhangi bir uzvu rahatsız olursa diğer azaları da bu yüzden humma ve uykusuzluğa tutulurlar."⁽¹⁰⁹⁾

Enes (r.a.)'in anlattığına göre Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Sizden biriniz kendisi için sevip istediği şeyi başkası için de istemedikçe imanı kamil olmaz."*⁽¹¹⁰⁾

Ebü Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Nefsim kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, siz iman etmedikçe Cennet'e giremezsiniz ve birbirinizi sevmedikçe de olgun mü'min olamazsınız. Yine bir şey söyleyeyim, onu yaptığınız zaman birbirinizi sevmenize sebep olur, aranızda selâmı yayınız!"*⁽¹¹¹⁾

İslam, insanların sevgi duygusunu hatta öfkeyi bile kontrol altına almış ve bu duyguları Yüce Yaratıcıya yönlendirmiştir. Yani insanların sevgileri Allah için olmalı, öfke ve nefretleri de O'nun için olmalıdır. Bu iki duygu bu yüce gayenin dışında başka şeylere tahsis edilince, insanlığın huzur, barış ve güveni bozulur. Bunun için sevgi ve rahmet Peygamberi (s.a.s.), Allah için sevmeyi ve O'nun için buğzetmeyi tavsiye buyurmuştur:

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdular: *"Yedi kişi vardır ki, Allah onları hiçbir gölgenin olmadığı Kıyamet gününde kendi gölgesinde gölgeler: Adil imam, Allah'a ibadet içinde yetişen genç, tekrar dönünceye kadar kalbi mescide bağlı olan kimse, Allah için birbirlerini seven, Allah rızası için biraraya gelip, Allah rızası için ayrılan iki kişi, Güzel ve makam sahibi bir kadın tarafından davet edildiği halde, 'Ben Allah'tan korkarım' deyip icabet etmeyen kimse, Allah'ı tek başına zikrederken gözlerinden yaş boşanan kimse."*⁽¹¹²⁾

Ebü Hüreyre (r.a.) den, Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Kıyamet Gününde Allah Teâlâ şöyle seslenir: *"Nerede birbirini benim için sevenler? Onlar, Benim gölgeden başka hiçbir gölgenin bulunmadığı bu günde arşımın gölgesinde gölgelelendireceğim."*⁽¹¹³⁾

Abdullah b. Amr (r.a.)'dan, Rasûlullah (s.a.s.) buyurdu ki: *"Bir adam birini Allah için sever de ona: Seni Allah için seviyorum, derse; ikisi de Cennet'e girerler. Sevenin derecesi daha yücedir."*⁽¹¹⁴⁾

⁽¹⁰⁷⁾ Kehf, 18/6.

⁽¹⁰⁸⁾ Suara, 26/3.

⁽¹⁰⁹⁾ Buhârî, Edeb, 27; Müslim, Birr, 66; Ahmed b. Hanbel, 4/270.

⁽¹¹⁰⁾ Buhârî, İman 7; Müslim, İman 71-72; Tirmizî, Kıyamet 59; Nesâî, İman, 19, 33; İbn Mâce, Mukaddime, 19, Cenâiz, 1; Darîmî, İstîzân, 5, Rikâk, 29; Ahmed b. Hanbel, 1/89.

⁽¹¹¹⁾ Müslim, İman, 93; Tirmizî, Sıfatü'l-Kıyamet, 54, İstîzân 1; Ebû Davûd, Edeb, 131; İbn Mâce, Mukaddime, 9, Edeb, 11; Ahmed b. Hanbel, 1/165, 167.

⁽¹¹²⁾ Buhârî, Ezân 36, Zekât 16, Rikâk 24, Hudûd, 19; Müslim, Zekat, 91; Muvatta', Şi'r, 14; Tirmizî, Zühd, 53; Nesâî, Kudât, 2.

⁽¹¹³⁾ Müslim, Birr 38; Tirmizî, Zühd 53; Dârimî, Rifâk 44; Muvatta', Şi'r 13; Ahmed b Hanbel, 2/237, 238, 370.

⁽¹¹⁴⁾ el-Münzirî, et-Terğib ve't-Terhîb, VI., s. 27

Ubâde b. Sâmit (r.a.) bir hadis-i kudsi'de Rasûlüllah (s.a.s.) den şöyle naklediyor: "**Allah Taala: Benim için birbirlerini sevenlere, birbirleriyle ilgilenenlere, ziyaret-leşenlere ve yardımlaşanlara muhabbetim, rahmet ve mağfiretim vacip oldu (onla-ri mutlaka bağışlayıp Cennet'ime koyacağım)**" buyurdu.⁽¹¹⁵⁾

Ebu Zerr (r.a.)den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "**Amellerin en faziletlisi Al-lah için sevmek ve Allah için buğzetmektir.**"⁽¹¹⁶⁾

a) Hoşgörüsü ve Affediciliği

Efendimiz (s.a.s.) sahip olduğu sevgi ve merhametin tezahürü olarak, insanlara devamlı hoşgörülü davranmış ve onlara karşı affedici olmuştur. Bu, O'nu terbiye eden Rabb'inin bir emridir ve O'nun kalbinde yarattığı bir özelliğidir. Kur'an buyu-ruyor ki: "**Peygamber, mü'minlere kendi canlarından daha yakındır. Eşleri, onla-rın analarıdır....**"⁽¹¹⁷⁾ "**Sakin onlardan bazılarına verdiğimiz dünya malına göz dik-me, onlardan dolayı üzülme ve mü'minlere alçak gönüllü ol** (onlara şefkat kanatla-rının altına al)." ⁽¹¹⁸⁾

"**O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu halde onları affet, bağışlanmaları için dua et, iş hakkında onlara damış. Kararını verdiğin za-man da artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenle-ri sever.**"⁽¹¹⁹⁾

"**Andolsun ki içlerinden, kendilerine Allah'ın âyetlerini okuyan, (kötülüklerden ve inkardan) kendilerini temizleyen, kendilerine Kitap ve hikmeti öğreten bir Pey-gamber göndermekle Allah, mü'minlere büyük bir lütufta bulunmuştur. Halbuki daha önce onlar apaçık bir sapıklık içinde idiler.**"⁽¹²⁰⁾

"(Resûlüm!) **Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir**"⁽¹²¹⁾

"**O takva sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.**"⁽¹²²⁾

Ayrıca, her zaman hata yapmak yaratılışındaki bir özelliği olan insanları, Efendi-miz (s.a.s.) daima affetmiş, onların ayıplarını ve bilmeden yaptıkları hatalarını de-vmamlı örtmüştü, görmezlikten gelmiştir. Kendisine yapılan kabalıkları bile eşsiz bir bü-yüklük ve şefkat göstererek affetmiştir. Rasûlüllah (s.a.s.), zatına ilişkin konularda affederdi, çünkü bu gibi durumlarda affetmek fazilettir. Fakat dine dokunan ve Hu-kukullaha ilişkin konularda affetmezdi. Bu gibi durumlarda affetmek, Allah'ın hak-kına riayette gevşeklik gösternektir."⁽¹²³⁾

Enes (r.a.) anlatıyor: Günün birinde Rasûlüllah (s.a.s.) ile gidiyordum. Üzerinde Necran kumaşından yapılmış sert kenarlı bürdesi vardı. Bu esnada arkasından bir be-devi gelerek O'nun elbisesini şiddetle çekti. Bu çekişin şiddetinden cübbenin kenarı

⁽¹¹⁵⁾ Muvatta', Şi'r 12; Ahmed b. Hanbel, 4/386, 5/229, 237, 239, 247, 328.

⁽¹¹⁶⁾ Ebû Davûd, Sünnet 2.

⁽¹¹⁷⁾ Müslim, Birr 79.

⁽¹¹⁸⁾ Hicr, 15/88.

⁽¹¹⁹⁾ Âl-i İmrân, 3/159.

⁽¹²⁰⁾ Âl-i İmrân, 3/164.

⁽¹²¹⁾ A'raf, 7/199.

⁽¹²²⁾ Âl-i İmrân, 3/134.

⁽¹²³⁾ Hâfi, *Rasûl ve Ahlâk*, 180.

Rasûlüllah (s.a.s.)'ın boynunda iz bırakmıştı. Sonra bedevi: Ey Muhammed (s.a.s.), senin nezdindeki Allah'ın malından bana vermelerini emret, dedi. Rasûlüllah (s.a.s.) bedevinin yüzüne bakıp güldü ve kendisine bir şey verilmesini emretti.⁽¹²⁴⁾

"Ebû Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: **"Herhangi bir kul dünyada diğer bir kulun ayıbını örterse, Kıyamet Gününde Allah da onun ayıbını örter."**⁽¹²⁵⁾ Ebû Berze Eslemî (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: **"Ey Cemaat! Kim sırf diliyle iman ederse, iman kalbine girmemiştir. Müslümanları gybet etmeyin ve ayıplarını araştırmayın! Kim onların ayıplarını araştırırsa, Allah da onun ayıbını ortaya çıkarır. Allah, ayıbını ortaya çıkardığı kimseyi evinde de olsa rezil rüsvay eder."**⁽¹²⁶⁾

Muâviye (r.a.) anlatıyor; Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: **"Eğer müslümanların ayıplarını araştırırsan, onlara kötülük yapmış veya onları kötülüğe sevkemiş olursun."**⁽¹²⁷⁾

Ubâde b. Sâmit (r.a.) rivayet ediyor, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: **"Biri tarafından yaralanan kimse düşmanlarını bağışlarsa Allah Teâlâ, onun yaptığı bu bağışları kadar günahını siler."**⁽¹²⁸⁾

Cerir (r.a.) anlatıyor: "Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: **"Allah, insanlara merhamet etmeyeceğine rahmette bulunmaz."**⁽¹²⁹⁾

Ebû Hüreyre (r.a.) anlatıyor, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: **"Kuvvetli kimse, (güreşte hasmını yenen) pehlivan değildir. Hakiki kuvvetli, öfkelendiği zaman nefsinin yenen kimsedir."**⁽¹³⁰⁾

Ebu Vâil (r.a.) anlatıyor: "Urve b. Muhammed es-Sâ'dî'nin yanına girdik. Bir zat kendisine konuştu ve Urve'yi kızdırdı. Urve kalkıp abdest aldı ve: "Babam, dedem Atiyye (r.a.)'den anlattı ki, o, Rasûlüllâh (s.a.s.)'in şöyle söylediğini nakletmiştir: **"Öfke şeytandandır, şeytan da ateşten yaratılmıştır, ateş ise su ile söndürülmektedir, öyleyse biriniz öfkelenince hemen kalkıp abdest alsun."**⁽¹³¹⁾

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: Bir adam: Ey Allah'ın Rasûlü! Bana kısa bir nasihatla bulun, uzun yapma! Tâ ki nasihatini unutmayayım demişti (ve birkaç kere tekrar etmişti). Rasûlüllah (s.a.s.) da: **"Öfkelenme!"** cevabını verdi.⁽¹³²⁾

Uhud savaşından sonra müslümanlardan bazıları Rasûlüllah (s.a.s.)'a gelerek, müşriklere beddua etmesini istemişlerdi -ki yüzü yaralanmış ve azı dişleri kırılmıştı- cevabı şu oldu: **"Ben lânet için değil, ancak insanların iyiliğine dua eden ve rahmet olarak gönderildim."**⁽¹³³⁾

Sadece susmakla kalmadı, üstelik onları bağışladı da, daha sonra şefkat duyguları kabarak acıdı ve doğru yolu bulmaları için dua etti. Çünkü onlar cahil bir toplumdü.⁽¹³⁴⁾

(124) Buhârî, Libâs 18, Edeb 68; İbn Mâce, Menâsik 30, Libâs 1; Ahmed b. Hanbel, 36153, 210, 4/223-224.

(125) Ahmed b. Hanbel, 2/404.

(126) Ebû Davûd 3/25.

(127) Ebû Davûd, Edeb 37.

(128) Ahmed b. Hanbel, 1/195-196, 2/287, 450, 3/148, 238, 258.

(129) Buhârî, Tevhid 2. Edeb 27; Müslim, Fedail 66; Tirmizi, Birr 16.

(130) Buhârî: Edeb 76; Müslim, Birr 107; Muvatta', Hüsnü'l-Hulûk 12.

(131) Ebû Davûd, Edeb, 4.

(132) Buhârî, Edeb, 76; Tirmizi, Birr, 73; Muvatta', Hüsnü'l-Hulûk, 11.

(133) Buhârî, Enbiya 54, İstîtâbe, 5, Tıbb, 27; Müslim, Cihad, 101, 103; Tirmizi, Tefsir, 10-11; İbn Mâce, Tıbb 15; Ahmed b. Hanbel, 1/31, 33, 3199, 179.

(134) Hüfû, Rasûl ve Ahlâk, 182.

b) Güler yüzlü ve Tath Dilli Olmayı Tavsiye Etmesi

Efendimiz (s.a.s.)'in sahip olduğu hoşgörü ve affediciliğinden kaynaklanan bir başka özelliği de, güler yüzlü ve tath dilli olmasıdır. O, insanlara yaklaşırken daima mübarek yüzünde sevgi, rahmet ve şefkat gülleri açmıştır. İnsanlar O'nu görmeye doyamamış ve tatlı dilinden ayrılamamışlardır. Eğitimcilerin en çok dikkat etmesi ve sahip olması gereken vasıfları, güler yüzlü ve tatlı dilli olmaktır. Olanca şiddetiyle kapıldığı dünyaya meşguliyetinden, suratımız asıklaşmış, insanların yüzüne gülme-yi ve onlardan bir tebessüm görmeyi unutmamışız. Bir çift tatlı söze hasret kalmışız. İşte böyle bir sırda O'nun güler yüz ve tatlı diline ne kadar da hasret kalmış ve susamışız! Bakın bu hasreti dindirmek ve bu susuzluğu kandırmak için neler buyuruyor: "Enes (r.a.)'den, Efendimiz (s.a.s.) buyurdu ki: *"Birbirinize küsmeyiniz, birbirinize düşman olmayınız (sırtınızı dönmeyiniz), birbirinize kızmayınız ve kiskanmayınız. Ey Allah'ın kulları kardeş olunuz! Bir müslümanın, mü'min kardeşine üç günden fazla dargın durması helal değildir."*⁽¹³⁵⁾

Ibn Mes'ud (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s) buyurdular ki: *"Mü'min ne ta'n edici, ne lânet edici, ne kaba ve çirkin sözlü, ne de hayasızdır."*⁽¹³⁶⁾

Ebü Mûsa (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllâh (s.a.s.) herhangi bir işi için bir adam gönderse şu tembihle bulunurdu. *"Sevindirir, nefret ettirmeyin, kolaylaştırın, zorlaştırmayın."*⁽¹³⁷⁾

İnsanların günlük hayatlarında, gerek aile gerekse toplum içinde olsun en çok muhtaç olduğu tebessüm ve tatlı söze, Hz. Peygamber (s.a.s.) sadaka değeri vermiş ve hatta bunu Cehennem'den kurtuluş vesilesi kabul etmiştir.

Adiyy b. Hâtim (r.a.) dan, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: *"Yarım hurma ile de olsa ateşten korunmaya çalışınız. Bunu da bulamazsanız tatlı sözlerle..."*⁽¹³⁸⁾

Hasan (r.a.)'dan, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: *"İnsanlara gülümseyerek selam vermen de sadakadır."*⁽¹³⁹⁾

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: *"Tath dil de sadakadır."*⁽¹⁴⁰⁾

"Kardeşine karşı izhar edeceğin tebessümün bir sadakadır. Emr-i bi'l-ma'rufun ve nehy-i ani'l-münkerin sadakadır. Yolunu kaybeden kimseye yolu gösteri-vermen sadakadır, gözü sakat kimse için görüvermen sadakadır, yoldan taş, diken, kemik (gibi şeyleri) kaldırıp atman sadakadır, kovandan kardeşinin kovasına su boşaltman sadakadır."⁽¹⁴¹⁾

Bizler bu iki hasleti önemsemiyor ve hatta hafife alıyor olabiliriz. Ama o şefkat Peygamberi (s.a.s.), tatlı dili ve güler yüzü küçük görmememizi emrediyor: "Ebu Zerr (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: *"Kardeşini güler yüzle karşılamak gibi en küçük bir iyilik dahi olsa onu hor görme"*⁽¹⁴²⁾

⁽¹³⁵⁾ Müslim, Birr, 24, 31; Tirmizi, Birr, 24; İbn Mâce, Dua, 5; Ahmed b. Hanbel, 113, 5, 7.

⁽¹³⁶⁾ Tirmizi, Birr, 48.

⁽¹³⁷⁾ Ebü Davûd, Edeb, 20; Müslim, Cihad, 6.

⁽¹³⁸⁾ Buhârî, Zekat, 10, Menakıb, 25, Edeb 34; Müslim, Zekât, 68; Nesâî, Zekât, 63; Dârimî, Zekat, 24; Ahmed b. Hanbel, 4/256, 258-259.

⁽¹³⁹⁾ el-Münzirî, *et- Terğib ve'l- Terhib*, V, s. 283.

⁽¹⁴⁰⁾ Buhârî, Cihad, 128, Edeb, 34; Müslim, Zekat, 56; Ahmed b. Hanbel, 2/216, 274.

⁽¹⁴¹⁾ Tirmizi, Birr, 36.

⁽¹⁴²⁾ Müslim, Birr, 144; Ebü Davûd, Libâs, 24; Tirmizi, Et'ime, 30; Ahmed b. Hanbel, 3/483, 5/63-64, 173.

c) Şakaları

Efendimiz (s.a.v.) gülieryüzü ve tatlı dili yanında, aşırıya kaçmadan güzel ve eğitici şakalar da yapmış, aynı şekilde kendisine yapılan şakaları da hüsn-ü kabulle karşılamıştır. İşte birkaç örnek:

Enes (r.a.) anlatıyor: Bir adam (s.a.s.)'e gelerek: Ey Allah'ın Rasûlü! Beni bir deveye bindir! dedi. (s.a.v.) de: "**Ben seni devenin yavrusuna bindireceğim!**" dedi Adam: "Ey Allah'ın Rasûlü, ben deve yavrusunu ne yapayım (ona binilmez ki!), deyinince (s.a.v.): "**Acaba deveyi deveden başka bir mahluk mu doğurur?**" buyurdular.⁽¹⁴³⁾

Useyd b. Hudayr (r.a.) anlatıyor: Ensardan mizahçı bir zat vardı. (Birgün yine) konuşup yanındakileri güldürürken Rasûlüllah (s.a.s.) elindeki çubuğu (şaka yollu) adamın böğrüne dürttü. Bunun üzerine adam: "Ey Allah'ın Rasûlü (canımı yaktınız). Müsaade edin kısas yapayım! dedi. Hz. Peygamber de: "**Haydi yap!**" buyurdu. Adam: Ama üzerinizde gömlek var, benim üzerimde yoktu (kısas tam olması için çıkarmalıyız)!. Adamın talebi üzerine, (s.a.s.) gömleğini kaldırıp böğrünü açtı. Adam, Rasûlüllah (s.a.s.)'i kucaklayıp böğrünü öpmeye başladı ve: "Ben bunu arzu etmiştim Ey Allah'ın Rasûlü!" dedi.⁽¹⁴⁴⁾

Ensâr'dan yaşlı bir hanım Rasûlüllah (s.a.s.)'e gelerek: Ey Allah'ın Elçisi, beni affetmesi için Allah'a dua et!, dediğinde O: "**Sen, ihtiyarların Cennet'e giremeyeceğini duymadın mı?**" Dedi bunu duyan kadın heyecan ve korkudan bir çılgılık attı. Efendimiz (s.a.s.), kadının bu haline tebessüm ederek ona: Allah Teâlâ'nın: "**Gerçekten biz hurileri apayrı biçimde yarattık. Onları, bakireler kaldık. Eşlerine düşkün ve yaşıt (56/35-37) âyetini duymadın mı?**" buyurdular.⁽¹⁴⁵⁾

Mahmud b. Rebi' beş yaşlarında iken, Rasûlüllah (s.a.s.) ağzına su doldurup yüzüne püskürterek onunla şakalaşmıştır.⁽¹⁴⁶⁾

Suheyb (r.a.) anlatıyor: Kuba'da Rasûlüllah (s.a.s.)'in yanına vardım. Ebû Bekr ve Ömer (r.a.) da yanındaydı. Önlerinde yaş hurma vardı ve ben de yolda trohom hastalığına yakalandığım için şiddetli şekilde gözüm ağrıyordu. Hurma yemek için yanaştım, Ömer (r.a.) dedi ki: Ya Rasûlallah! Suheyb'i görmüyor musunuz, gözü ağrıdığı halde yaş hurma yiyor? Efendimiz (s.a.s.) de: "**Ey Suheyb, göz ağrısıyla birlikte hurma yiyorsun ha?**" diye sordu. Ben de: Ya Rasûlallah, ben sadece sağlam gözümün gördüğü tarafı yiyorum, dedim. Bu söz Efendimiz (s.a.s.)'in hoşuna gitti ve güldüler.⁽¹⁴⁷⁾

2) Kadınlara ve Çocuklara Şefkati

Allah Teâlâ topraktan yarattığı Adem (a.s.)'i yalnızlığa terketmemiş, kendi bünyesinden ona eşini yaratmıştır. "**... Onlar sizin için birer elbise, siz de onlar için birer elbisesiniz.**"⁽¹⁴⁸⁾ "**Sizi topraktan yaratması, O'nun (varlığının) delillerindenidir.**

⁽¹⁴³⁾ Tirmizi, Birr, 57; Ebû Davûd, Edeb, 92.

⁽¹⁴⁴⁾ Ebû Davûd, Edeb, 160.

⁽¹⁴⁵⁾ İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'an'il-Azîm*, IV, s. 292.

⁽¹⁴⁶⁾ Buhârî, İlim 18.

⁽¹⁴⁷⁾ el-Burhânfüri, *Kenzü'l-Ummân*, II, s. 183.

⁽¹⁴⁸⁾ Bakara, 2/187.

Sonra siz, (her tarafa) yayılan insanlar oluverdiniz. Kaynaşmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peyda etmesi de O'nun (varlığının) delillerindendir. Doğrusu bunda, iyi düşünen bir kavim için ibretler vardır."⁽¹⁴⁹⁾

Kadına en büyük değeri yine İslam vermiş ve onlarla iyi geçinmeyi emretmiştir. *"Ey iman edenler! Kadınlara zorla varis olmanız size helâl değildir. Apaçık bir - edepsizlik yapmadıkça, onlara verdiğinizin bir kısmını ele geçirmeniz için de kadınları sıkıştırmayın. Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmazsanız (biliniz ki) Allah'ın hakkınızda çok hayırlı kılacağı bir şeyden de hoşlanmamış olabilirsiniz.*"⁽¹⁵⁰⁾

Kadına annelik görevi veren Allah Teâlâ, bu görevinin mükâfatı olarak, Cennet'i ayaklarının altına serivermiştir. *"Cennet annelerin ayakları altındadır.*"⁽¹⁵¹⁾

Hz. Peygamber (s.a.s.), evi içinde ev işlerine yardımcı olan vefalı ve mükemmel bir eş idi. Hanımlarına merhamet, şefkat ve yumuşaklığın en güzeli ile davranmıştır. Kadına zulüm ve haksızlığı yasaklamış, onlara iyi davranmayı emretmiştir:

Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: *"Ey Allah'ım! Ben iki zaiifin, yani yetim ile kadının haklarına tecavülden men' ve tahzir ediyorum.*"⁽¹⁵²⁾ "Ebu Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Bir kimse kadına buğzetmesin. Zira hoşlanmadığı huyları varsa, bunun yanında memnun olacağı huyları da vardır.*"⁽¹⁵³⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'den, Raûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Mü'minlerin iman bakımından en mükemmel olanı, ahlâken en iyi olanlarıdır ve en hayırlınız da hanımlarına karşı hayırlı olanınızdır.*"⁽¹⁵⁴⁾

Allah Teâlâ kadın ve erkeği birbirine eş olarak yaratıp onlara nikah bağı ile bir aile kurmayı emretmiştir. Bu birlikteliğin en güzel meyvesi de çocuklardır. Kur'an onları, dünya hayatının süsü ve ziyneti olarak tavsif etmiştir: *"Servet ve oğullar, dünya hayatının süsüdür; ölümsüz olan iyi işler ise Rabb'inin katında hem sevapça daha hayırlı, hem de ümit bağlamaya daha layıktır.*"⁽¹⁵⁵⁾ Rahmet Peygamberinin merhamet ve şefkatinin zirveye ulaştığı yer, hiç şüphesiz çocuklara olan sevgisidir. Onları çok sevmiş ve şefkat kanatlarının altına almıştır. Bu konuda birçok örnek vardır fakat, burada biz birkaç tanesini zikrediyoruz:

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) (bir gün) torunu Hasan (r.a.)'i öpmüş idi. Bu sırada yanında bulunan Akra' b. Habis (sanki bunu tuhaf karşıladı ve: Benim on tane çocuğum var. Fakat onlardan hiçbirini öpmedim dedi. Rasûlüllah (s.a.s.) ona bakıp: *"Merhamet etmeyene merhamet edilmez"* buyurdu. Rezin ilave etti: (Rasûlüllâh (s.a.s.) şunu da söyledi: *"Allah, sizin kalbinizden merhameti çıkardı ise ben ne yapabilirim?"*⁽¹⁵⁶⁾

⁽¹⁴⁹⁾ Râm, 30/20-21.

⁽¹⁵⁰⁾ Nisâ, 4/19.

⁽¹⁵¹⁾ el-Münâvî, *Feyzül-Kadir*, II, s. 36; el-Kudâfî, Ebû Abdullâh, *Müsnedü's-Şihâb*, I, s. 102; Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, I, s. 401; Şevkânî, *Neylül'Evtâr*, VII, s. 4.

⁽¹⁵²⁾ İbn Mâce, Edeb 6; Ahmed b. Hanbel, 2/429.

⁽¹⁵³⁾ Müslim Radâ 63; Ahmed b. Hanbel, 2/229.

⁽¹⁵⁴⁾ Ebû Davûd, Sünnet 14; Ahmed b. Hanbel, 2/250, 472, 527, 5/88-89.

⁽¹⁵⁵⁾ Kehf, 18/46.

⁽¹⁵⁶⁾ Buhârî, Edeb 18; Müslim, Fedâil 65; Tirmizi, Birr 12; Ebû Davûd, Edeb, 156.

Hüseyin (r.a.)'i omuzuna alır ve: "**Allah'ım, onu seviyorum sen de sev**", derdi.⁽¹⁵⁷⁾ O'ndaki çocuk sevgisi, Allah'ın hakkı olan ibadet ve namazda bile kendini göstermiştir. Ebû Katâde (r.a.)'den, Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "**(Çoğu kere) ben uzun kılmak niyetiyle namaza dururum da (geriden) bir çocuğun ağladığını duyunca, annesini üzmemeyim diye namazımı kısa keserim.**"⁽¹⁵⁸⁾ Rasûlullâh (s.a.s.) bir secdesini uzatmıştı, Sahabeden birisi: Ey Allah 'ın elçisi, sen secde ettin ve secdeyi de uzattın. O kadar ki, biz emir geldi veya size vahiy geldi zannettik, dedi. Efendimiz (s.a.s.); "**Bunların hiçbirisi olmadı ancak, oğlum üzerime çıktı ve ben de onu hemen indirmek istemedim**", buyurdu. Bu çocuk, Hz. Hasan veya Hüseyin (r.a.)'den birisiydi.⁽¹⁵⁹⁾

Ebû Katâde (r.a.) diyor ki: Rasûlullah (s.a.s.)'i, torunu Ümâme omzunda olduğu halde cemaate imam olurken gördüm. Ruku'a vardığında onu bırakıyor, secdeden başını kaldırdığı zaman tekrar alıyordu.⁽¹⁶⁰⁾

3) Yetimlere Şefkati

Toplumların en çok imtihan edildiği yetimler ve kimsesizler, Allah Taâla tarafından sanki özel bir koruma altına alınmıştır. Bu konu üzerinde Kur'an titizlikle ve büyük bir hassasiyetle durur: "**Yetimlere mallarını verin, temiz piş olanla değişmeyin, onların mallarını kendi mallarınıza katarak (kendi malınızı gibi) yemeyin; çünkü bu, büyük bir günahdır. Evlilik çağına gelinceye kadar yetimleri (gözetip) deneyin, eğer onlar da akılcı bir olgunlaşma görürseniz hemen mallarını kendilerine verin. Büyüyecekler (de geri alacaklar) diye o malları israf ile ve tez elden yemeyin. Zengin olan (veli) iffetli olmaya çalışsın, yoksul olan da (ihtiyaç ve emeğine) uygun olarak yesin. Mallarını kendilerine verdiğiniz zaman yanlarında şahit bulundurun. Hesap sorucu olarak da Allah yeter. Haksızlıkla yetimlerin mallarını yiyenler şüphesiz karınlarına ancak ateş tıkmış olurlar; zaten onlar alevlenmiş ateşe gireceklerdir.**"⁽¹⁶¹⁾

"**Rüşd çağına erişinceye kadar, yetimin malına, sadece en iyi tutumla yaklaşın...**"⁽¹⁶²⁾

"**...Sana yetimler hakkında soruyorlar. De ki: Onları iyi yetiştirmek (yüz üstü bırakmaktan) daha hayırlıdır. Eğer onlarla birlikte yaşarsanız, (unutmayın ki) onlar sizin kardeşlerinizdir.**"⁽¹⁶³⁾

"**O, seni yetim bulup barındırmadı mı? Öyleyse yetimi sakın ezme!**"⁽¹⁶⁴⁾

Aynı zamanda kendisi de bir yetim olan Hz. Peygamber (s.a.s.), kimsesizlere ve yetimlere olağanüstü bir özen ve şefkat göstermiş, haklarını korumuş ve kötü muameleyi de en şiddetli şekilde yasaklamıştır. Ebu Berze (r.a.) diyor ki, Rasûlullah (s.a.v.) şöyle buyurdu: "**Kıyamet günü bir topluluk, ağzlarından alevler çıkar bir halde mezarlarından kaldırırlar.**" Yâ Rasûlellâh, onlar kimlerdir? diye sorulunca:

⁽¹⁵⁷⁾ Müslim, Fedâilü's-Sahabe 57-59.

⁽¹⁵⁸⁾ Buhârî, Ezan 65, 163; Müslim, Salât 7; Ebû Dâvûd, Salât 123; İbn Mâce, İkâme 49.

⁽¹⁵⁹⁾ Ahmed b. Hanbel, 3/494, 6/467.

⁽¹⁶⁰⁾ Müslim, Mesâcid 9.

⁽¹⁶¹⁾ Nisâ, 4/2, 6, 10.

⁽¹⁶²⁾ En'am, 6/152.

⁽¹⁶³⁾ Bakara 2/220.

⁽¹⁶⁴⁾ Duhâ, 93/6, 9.

"Görmüyor musunuz Allah Taâla: "Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, ancak karınlarına ateş koymuşlardır." (165) buyuruyor, cevabını verdi. (166)

Ebû Şureyh Huveylid b. Amr el-Huzârî (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: **"Ey Allah'ım! Ben iki zaiifin, yani yetim ile kadının haklarına tecavüzden men' ve tahzir ediyorum." (167)**

Ayrıca yetimlerle ilgilenenleri de çok büyük mükâfatlarla müjdelemiştir. "Sehl b. Sa'd (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: **"Ben ve yetime bakan kimse Cennet'te şöyleyiz, (orta parmağı ile baş parmağını yan yana getirip aralarını açıp kapayarak işaret etti!)" (168)**

İbn Abbâs (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: **"Kim Müslümanlar arasından bir yetim alarak yiyecek ve içeceğine dahil ederse, affedilmez bir günah (şirk) işlememişse, Allah onu mutlaka Cennet'e koyacaktır." (169)**

Amr b. Mâlik el-Kuşeyrî (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: **"Her kim, Müslüman anne-babadan doğan bir yetimi yedirmek ve içirmek için yanına alırsa, Cennet ona vacip olur." (170)**

Ebu Ümâme (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: **"Kim sırf Allah rızası için şefkatle yetimin başını okşarsa, elinin değdiği saçlar sayısınca ecir ve sevap kazanır." (171)**

Ebû Hüreyre (r.a.)'in rivayetine göre Efendimiz (s.a.s.)'e gelerek, kalbinin taş gibi kaskatı olduğundan şikayet etti. Ona: **"Yetimin başını okşa ve fakirin karnını doyur" (172)** buyurdu.

4) Hayvanlara Şefkati ve Tabiata (Çevreye) Karşı Tutumu

a) Hayvanlara Şefkati

Hz. Peygamber (s.a.s.) sadece insanlara değil bütün alemlere rahmet olmasından dolayı, insanların içiçe yaşadığı tabiat ve hayvanlara da son derece müşfik birisiydi. Hayvanlara hiç eziyet etmemiş ve çevreyi de doğal şekliyle koruyup temiz tutmaya son derece özen göstermiştir. Bugün teknoloji ve medeniyet gelişirken aynı zamanda doğal çevreden, hayvanlardan ve hatta insanlardan acımasızca birşeyler alıp götürmüştür. İnsandan merhamet ve sevgi duyguları kalkınca, doğadaki en vahşi hayvanları bile zevk için öldürüp kürkünü giyerek, bunu lüks ve zenginliğin göstergesi kabul etmektedir. Halbuki Alemlerin Rahmeti Efendimiz (s.a.s.), zevk için hayvan öldürmeyi ve hatta onları dövüştürmeyi yasaklamıştır. Bu konuda şunları söylüyor: **"İbn Ömer (r.a.) bir gün Kureyş gençlerine uğramıştı. Bunlar bir kuşu oklarına hedef yapmışlar ve ona ok atıyorlardı. İsabet etmeyen oklar için kuşun sahibine bir şey veriyorlardı. Bunlar Abdullah b. Ömer (r.a.)'i görünce dağıldılar. O şöyle dedi: "Bunu kim yaptıysa Allah ona lanet etsin." Çünkü, Rasûlüllah (s.a.s.) bir hayvanı hedef yapana lanet etti, demiştir. (173)**

(165) Nisâ, 4/10.

(166) el-Münziri, et- Terğib ve't- Terhib, VII, s. 47.

(167) İbn Mâce, Edeb 6; Ahmed b. Hanbel, 2/429.

(168) Buhârî, Talâk 14, Edeb 24; Tirmizi, Bîrr 14; Ebû Davûd, Edeb 131.

(169) Tirmizi Bîrr 14.

(170) Ebû Davûd, Edeb 122; Ahmed b. Hanbel, 2/244, 5/29.

(171) Ahmed b. Hanbel, 5/250.

(172) Ahmed b. Hanbel, 2/263, 387.

(173) Buhârî, Zebâih 25; Müslim, Sayd 59-60; Ahmed b. Hanbel, 1/297, 338, 2/13, 43, 60, 86.

Hız. Peygamber (s.a.s.), Hayvanları birbirine kıskırtarak seyretmeyi (horoz ve deve güreşi gibi) yasaklamıştır.⁽¹⁷⁴⁾

Enes (r.a.) demiştir ki; "Rasûlullah (s.a.s.), hapsetmek suretiyle hayvan öldürmeyi yasakladı."⁽¹⁷⁵⁾

Ebü Hüreyre (r.a.) anlatıyor: "Rasûlullah (s.a. s.) buyurdular ki: **"Peygamberlerden birini bir karınca ısırды. O da (öfkelenerek) karıncanın yuvasının yakılmasını emretti ve yakıldı. Allah Teâlâ ona şöyle vahyetti": "Seni bir karınca ısırılmışken, sen tesbih eden bir ümmeti yaktın."**⁽¹⁷⁶⁾

Her ne kadar hayvanlarda akıl yoksa da, onların da hislerinin olduğunu bu hadislerden anlıyoruz. Allahu âlem onlar da (s.a.s.)'in Alemlere Rahmet olduğunu, O'ndaki şefkat ve yüce merhameti hissetmiş ve de hissettirmişlerdir. Şu olaylarda geçtiği gibi:

Abdullah b. Cafer (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah bir seferinde Ensar'dan bir zatın bahçesine girdi. Orada bir deve vardı. Deve Rasûlullah (s.a.s.)'ı görünce inledi ve gözlerinden yaşlar aktı. Efendimiz (s.a.s.) deveye yaklaştı ve gözyaşlarını sildi. Hayvan sakinleşti. **"Bu devenin sahibi kim?"** diye sorarak ilgi gösterdi. Ensar'dan bir genç: O bana aittir Ey Allah'ın Rasûlü! deyip ortaya çıkınca Hz. Peygamber (s.a.s.) onu payladı: **"Allah'ın sana mülk kıldığı bu deve hakkında Allah'tan korkmuyormusun? Bak! Bu bana şikayette bulundu. Sen bunu acıktırıyor ve fazla çalıştırarak da yoruyormuşsun."**⁽¹⁷⁷⁾

Abdurrahman b. Abdullah, babası Abdurrahman (r.a.)'dan rivayet eder ki şöyle demiştir: Biz bir seferde Rasûlullah (s.a.s.) ile beraber idik ve O bir ara ihtiyacı için yanımızdan ayrıldı. O sırada Hummara denen bir kuş gördük, iki tane de yavrusu vardı. (Kuş kaçtı) yavrularını aldık. Kuşçağız etrafımıza yaklaşmış çırpınmaya, kanatlarını çırpıp havada inip çıkmaya başladı. Rasûlullah (s.a.s.) gelince: **"Kim bu zavallının yavrusunu alıp onu ızdıraba attı? Yavrusunu geri verin!"** diye emretti. Bir ara, ateşe verdiğimiz bir karınca yuvası gördü. **"Kim yaktı bunu?"**, diye sorunca: Biz!, dedik. O da: **"Ateşle azap vermek sadece ateşin Rabb'ine hasır"** buyurdu.⁽¹⁷⁸⁾

Hız. Aişe (r.a.) bir başka rivayette şunu söyler: Kendisinde dikbaşlılık olan bir deveye bindim. (Hırçınlık etmeye başlayınca ileri-geri sürmeye başladım. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.s.): **"Rıfkla, tatlılıkla davran"** diye müdahale etti.⁽¹⁷⁹⁾

"İbn Abbas (r.a.) der ki: Bir adam kesmek üzere koyunu yatırdı. Daha sonra bıçağını bilemeye başladı. Bunu gören Rasûlullah (s.a.s.): **"Karşısında bıçağını bileyerek koyunu iki defa mı öldürmek istiyorsun? Bıçağını, koyunu yatırmadan önce bilesene!"**, buyurdu.⁽¹⁸⁰⁾

Hayvanlara iyi davranıp yardım etmenin Cennet'e, eziyet ederek kötü davranmanın da Cehennem'e girmeye sebep olduğunu Efendimiz (s.a.s.) şöyle haber veriyor:

⁽¹⁷⁴⁾ el-Burhânfüri, *Kenzü'l-Ummâl*, V, s. 15.

⁽¹⁷⁵⁾ Buhârî, Zebâih 25; Müslim, Sayd 58; Edâhâ 12; Dahâyâ, 41; İbn Mâce, Zebâih 10; Ahmed b. Hanbel, 2/94, 338, 2/13, 43, 60

⁽¹⁷⁶⁾ Buhârî, Cihad 152, Bed'ü'l-Halk 14; Müslim, Selâm 148; Ebu Davûd, Edeb 176; Nesâî, Sayd 38.

⁽¹⁷⁷⁾ Buhârî, Meğâzî 37, Deâvât 35; Müslim, Hayz 79, Cihad 131-132; Ebû Davûd, Tahâret 120, Cihad 44; Darîmî, Vudu' 72; Ahmed b. Hanbel, 1/297.

⁽¹⁷⁸⁾ Ebû Dâvud, Cihâd, 112, Edeb, 164.

⁽¹⁷⁹⁾ Müslim, Birr, 79.

⁽¹⁸⁰⁾ Hakîm, *el-Müstedrek*, IV, s. 257; el-Hâfîz, *et-Terğîb ve't-Terhib*, IV, s. 469.

"Fahişe bir kadın, sıcak bir günde, kuyunun etrafında dönen bir köpek gördü, su-suzluktan dilini çıkarmış soluyordu. Kadıncağız mestini çıkararak (onunla su çekiş köpeği suladı). Bu sebeple kadın affolundu."⁽¹⁸¹⁾

İbn Ömer (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: *"Bir kadın, eve hapsettiği bir kedi yüzünden Cehennem'e gitti. Kediye hapsederek yiyecek vermemiş, yerdeki haşeratı yemeye de salmamıştı."*⁽¹⁸²⁾

Enes (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: *"Bir müslüman bir ağaç diker veya bir tohum eker de bunların mahsûlâtından bir kuş veya insan veya hayvan yiyecek olsa, bu onun için bir sadaka olur."*⁽¹⁸³⁾

Peygamber terbiyesinde yetişmiş Sahabe bu eğitimin gereğini yapmışlar ve hayvanlara olan şefkatlerini şöyle göstermişlerdir:

Enes (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir yerde konaklayınca (mola verince), hayvanlarımızın istirahatını sağlamadan ibadet etmezdik.⁽¹⁸⁴⁾

b) Çevreye Karşı Duyarlılığı

Makalemizin başında, insanın topraktan yaratıldığını ayetlerden örnekler vererek anlatmıştık. Ana maddemiz toprak olduğuna göre biz insanlar, hiç şüphesiz ona bağımlı olarak, onun bitirdiği gıdalardan beslenmek ve kısaca çevre dediğimiz tabiatla içiçe yaşamak zorundayız. Allah Taala kainata bu tabiat kanununu koymuştur. *"Ölü toprak onlar için mühim bir delildir. Biz ona yağmurla hayat verdik ve ondan dâne çıkardık. İşte onlar bundan yerler. Biz, yeryüzünde nice nice hurma bahçeleri, üzüm bağları yarattık ve oralarda birçok pınarlar fişkırttik. Ta ki, onların meyvelerinden ve elleriyle bunlardan imal ettiklerinden yesinler, Hâla şükretmeyecekler mi?"*⁽¹⁸⁵⁾

Yaşanılan çevreyi temiz tutmayı, ağaç dikmeyi ve eziyet veren şeyleri ortadan kaldırmayı ernreden Efendimiz (s.a.s.), umuma ait yerleri kirletmenin lanet sebebi olduğunu şöyle haber vermiştir:

Enes (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a. s.) buyurdular ki: *"Bir müslüman bir ağaç diker veya bir tohum eker de bunların mahsûlâtından bir kuş veya insan veya hayvan yiyecek olsa, bu onun için bir sadaka olur."*⁽¹⁸⁶⁾

Ebu Eyyüb el-Ensârî (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Bir kişi bir fidan diker dikmez Allah ona, bu fidandan çıkacak meyve kadar sevap yazar."*⁽¹⁸⁷⁾

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: Hz. Peygamber (s.a.s.) buyurdu ki: *"Bir adam yolda yürürken, yol üzerinde bir diken dalına rastladı. Onu alıp dışarı attı. Cenâb-ı Hakk bu davranışından memnun kalarak, ona mağfîret etti."*⁽¹⁸⁸⁾

⁽¹⁸¹⁾ Müslim, Tevbe, 155.

⁽¹⁸²⁾ Buhârî, Enbiya, 54, Bed'ü'l-Halk 17; Müslim, Selâm, 151-152, Birr, 133-134; Ahmed b. Hanbel, 2/286, 424, 519, 3/325.

⁽¹⁸³⁾ Buhârî, Hars 1, Edeb, 27; Müslim, Müsâkât, 12; Tirmizi, Ahkâm, 40.

⁽¹⁸⁴⁾ Ebû Davûd, Cihad, 48.

⁽¹⁸⁵⁾ Yâsîn, 36/33-35

⁽¹⁸⁶⁾ Buhârî, Hars 1, Edeb 27; Müslim, Müsâkât 12; Tirmizi, Ahkâm 40.

⁽¹⁸⁷⁾ Ahmed b. Hanbel, 5/415.

⁽¹⁸⁸⁾ Buhârî, Mezâlim 28, Cemaat 32; Müslim, Birr 128, İmâret 163; Muvatt'a, Salâtü'l-Cemaat 6; Tirmizi, Birr 38; Ebû Davûd, Edeb 172.

Ebu Zerr (r.a.)'den rivayet edildiğine göre, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurmuştur ki: *"Bana ümmetimin, hayır ve şer, bütün amelleri arz edildi. İyi amelleri arasında, rahatsızlık veren bir şeyin yoldan atılması da vardı."*⁽¹⁸⁹⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.): *"Lanet ve nefrete sebep olacak iki şeyden sakınınuz"* buyurdu, Ashab-ı Kiram: Bunlar nelerdir? diye sorunca Rasûlüllah (s.a.s.): *"Halkın gelip geçeceği yol üzerine veya gölgelenip istifade edeceği yerlere (su kenarlarına ve mesken civarına) abdest bozmak."*⁽¹⁹⁰⁾ buyurdu.

C) HZ. PEYGAMBER (S.A.V.)'İN BARIŞÇILIĞI

1) İslâm, Barış Demektir ve Selâm da Barışa Çağrıdır

İnsanlar bir toplum oluşturmaya ve birlikte yaşamaya meyilli olarak yaratılmıştır. *"Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır."*⁽¹⁹¹⁾

İnsan tek başına yaşayamaz ve her alanda başkalarına muhtaçtır. Birlikte yaşamak için de en büyük şart; barış, huzur ve güvenin bulunmasıdır. Dinimiz İslam, bunlara çok büyük önem vermiştir. Zaten daha önce de belirttiğimiz gibi İslam kelimesi; barış, güven ve kurtuluş demektir. Karşılaştıkları zaman insanların birbirlerine söyledikleri 'Selam' kelimesi de, dinimizin barışa çağrısıdır. Selam, insanlar arasında sevgi ve güvenin artmasına sebep olan bir unsurdur. İnsanlar arasındaki barışın önemine Kur'an-ı Kerim şöyle dikkat çekmektedir: *"Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gümeyin. Çünkü O, apaçık düşmanınızdır."*⁽¹⁹²⁾ *"Sulh (daima) hayırlıdır."*⁽¹⁹³⁾

"Rahman'in (has) kulları onlardır ki, yeryüzünde tevazû ile yürürler ve kendini bilmez kimseler onlara laf attığında (incitmeksizin) "selam!" derler (geçerler)"⁽¹⁹⁴⁾

"Bir selam ile selamlandığınız zaman siz de ondan daha güzeli ile selamlayın, yahut aynı ile karşılık verin. Şüphesiz Allah, her şeyin hesabını arayandır."⁽¹⁹⁵⁾

Hadislerde ise *"karşısındakine barış, güven vermek ve başkalarından da güven içinde olmak"*, anlamına gelen Selam'a çok önem verilmiştir. İşte birkaç örnek:

Bir adam Rasûlüllah (s.a.s.)'e; İslâm'ın hangi ameli daha hayırlıdır, diye sordu. O da: *"Yemek yedirmen ve tanıdığın tanımadığın kimselere selam vermandır"*⁽¹⁹⁶⁾ buyurdu.

⁽¹⁸⁹⁾ Müslim, Mesâcid 58.

⁽¹⁹⁰⁾ Müslim, Tahâret 68; Ebû Davûd, Tahâret 14; İbn Mâce, Tahâret 21; Ahmed b. Hanbel, 2/277.

⁽¹⁹¹⁾ Hucurat, 49/13.

⁽¹⁹²⁾ Bakara, 2/208.

⁽¹⁹³⁾ Nisâ, 4/128.

⁽¹⁹⁴⁾ Furkân, 25/63.

⁽¹⁹⁵⁾ Nisa 4/86.

⁽¹⁹⁶⁾ Buhârî İman 6, 20 İsti'zân, 9. Müslim. İman, 63; Ebû Davûd, Edeb, 131; Nesâf, İman, 12; İbn Mâce, Et'ime 1; Ahmed b. Hanbel, 2/169.

Ebû Yusuf Abdullah Selam (r.a.)'dan, Rasûlüllah şöyle buyurdu: "*Ey insanlar! Selâmı yayınız, yemek yedininiz, akrabayı ziyaret ediniz, insanlar uykuda iken namaz kılınız ki selametle Cennet'e giresiniz.*"⁽¹⁹⁷⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki; "*Siz mü'min olmadıkça Cennet'e giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de mü'min olamazsınız. Yaptığınız takdirde sevineceğiniz birşeyi size haber vereyim mi? Aranızda selâmı yayınız!*"⁽¹⁹⁸⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Müslümanın müslüman üzerinde beş hakkı vardır; Selâmını almak, hastalandığında ziyaret etmek, cenazesinde bulunmak, davetine gitmek, aksırınca, 'Allah sana merhamet etsin', diye dua etmek.*"⁽¹⁹⁹⁾

Ebu'd-Derdâ (r.a.)'dan Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "*Aranızda sevginin artması için selamlaşınız!*"⁽²⁰⁰⁾

Barışı bozan en büyük sebep, küçük münakaşaların sürdürülmesi ve herkesin, sadece kendinin haklı olduğunu iddia etmesidir. Zaten bir tartışmada taraflar, hakkı ve hakikati bir tarafa bırakır, devreye nefisle şeytan da girince herkes kendisinin haklı olduğunu savunur. Bu durumu bitirip barışa kavuşmanın yolunu Efendimiz (s.a.s.) şöyle gösteriyor:

Ebu Ümame (r.a.) anlatıyor: Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdular ki: "*Ben, haklı bile olsa münakaşayı terkeden kimseye Cennet'in kenarında bir köşkü garanti ediyorum. Şaka bile olsa yalanı terkedene de Cennet'in ortasında bir köşkü, ahlaki güzel olana da Cennet'in en üstünde bir köşkü garanti ediyorum.*"⁽²⁰¹⁾

2) İnananları Kardeş İlan Etmesi

a) Getirdiği Kur'an, Bütün İnananları Birbirine Bağlayan İlahi Bir İptir

Kuşlar gibi uçmayı öğrendik, artık uçabiliyoruz. Balıklar gibi yüzmeyi de öğrendik, yüzebiliyoruz. Ama malesef, kardeş olmayı ve kardeşçe yaşamayı beceremedik. İnsanlar arasında barışı sağlamak için dinimiz, onları bir Allah'a ve bir Kitab'a iman etmeye çağırılmaktadır. Bu noktada Allah Teâlâ Kur'an'ı, bütün inananları birbirine bağlayan ilahi bir ip olarak tanıtmaktadır. "*Hep birlikte Allah'ın ipine (İslam'a) sınımsız yapışın; parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişilerdiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız.*"⁽²⁰²⁾

"*İyi davranışlar içinde kendini bütünüyle Allah'a veren kimse, gerçekten en sağlam kulpa yapışmıştır. Zaten bütün işlerin sonu Allah'a varır.*"⁽²⁰³⁾

⁽¹⁹⁷⁾ Tirmizi, Et'ime 45, Kıyamet 42; İbn Mâce, Et'ime 1, İkâme 174; Ebû Davûd, Et'ime 39, Salât 156, İstizân 4; Ahmed b. Hanbel, 2/156, 170, 196, 5/451.

⁽¹⁹⁸⁾ Müslim, İman 93; Tirmizi, Sıfatü'l-Kıyamet 54, İstizân 1; Ebû Davûd, Edeb 131; İbn Mâce, Mukaddime 9, Edeb 11; Ahmed b. Hanbel, 1/165, 167.

⁽¹⁹⁹⁾ Buhârî, Cenâiz 2; Müslim, Selâm 4-6; İbn Mâce, Cenâiz 1.

⁽²⁰⁰⁾ Tirmizi, Et'ime 45, Kıyamet 42; İbn Mâce, İkâme 174, Et'ime 1, Edeb 11; Darîmî, Salât 156.

⁽²⁰¹⁾ Ebû Davûd, Edeb 7; Tirmizi, Bîr 58; İbn Mâce, Mukaddime 7.

⁽²⁰²⁾ Al-i İmrân, 3/103.

⁽²⁰³⁾ Lokman, 31/22.

İşte bütün inananları birbirine bağlayan Allah'ın ipi olunca, onların arasında ilâhî bir sevgi bağı, en yüce merhamet ve şefkat duyguları gelişmektedir. İnsanlar arasındaki ebedî barış ve huzuru ancak bu duygu bağları temin eder. Kur'an bu duygu bağlarına, iman kardeşliği demekte ve bütün inananları kardeş ilan etmektedir. *"Mü'minler ancak kardeşirdirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz."*⁽²⁰⁴⁾

Bu kardeşliğin en güzel örneğini de Hz. Peygamber (s.a.s.), birbirine düşman iki kavmi kardeş ilan ederek göstermiştir. *"Hep birlikte Allah'ın ipine (İslam'a) sınıskı yapışın, parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman kişilerdiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız."*⁽²⁰⁵⁾

Ayrıca müşrik ve kafirlerin eziyetlerinden kurtulmak için evini, yurdunu ve herşeyini Allah yolunda terkedip Medine'ye hicret eden Muhacir'lerle, onları bağrına basan Medine'li müslümanları (Ensar) kardeş ilan ederek, dünyanın benzerini görmediği bir örnek toplum ortaya koymuştur.

"Muhammed, Allah'ın elçisidir. Beraberinde bulunanlar da kâfirlere karşı çetin, kendi aralarında merhametlidirler."⁽²⁰⁶⁾

"Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine imanı yerleştirmiş olan kimseler, kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık hissetmezler. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşu erenlerdir."⁽²⁰⁷⁾

İşte Efendimiz (s.a.s.)'in kardeş yaptığı Medine'li Ensar; Muhacir kardeşleriyle evlerini, lokmalarını, mallarını, bağ ve bahçelerini paylaşmışlardır. İşte bu kardeşlik tablosu, dünyanın hiçbir yerinde gerçekleşmemiş bir barış örneğidir.

b) Komşuluğa Verdiği Önem

İnsanlar bir şehir, köy, mahalle ve bir sokakta topluluk halinde yaşamaktadır. Bu şekilde yaşayanlar her an ve her konuda birbirlerine muhtaçtırlar. Yaşadığı yerde insana en yakın olan hiç şüphesiz komşusudur. Çok hızlı gelişen ve değişen dünyamızda insanlar, doğup büyüdüğü çevreden ve akrabalarından ayrılıp rızkını kazanmak için uzak yerlere gitmek zorunda kalıyorlar. İşte bu durumda komşuluğun önemi daha da iyi anlaşılıyor. Gerek kendi yurdunda ve gerekse gurbette, insanın yaşadığı her yerde komşu olmak, toplumsal bir zorunluluktur. Kişinin huzurlu ve güvende yaşaması için iyi komşu seçmek, onlarla iyi geçinmek, yardımlaşmak birinci ve en önemli kuraldır. Bunun önemini kültürümüzdeki şu atasözlerinde de görebiliriz:

"Ev alma komşu al"

"Komşu komşunun külüne muhtaçtır."

⁽²⁰⁴⁾ Hucurât, 49/10.

⁽²⁰⁵⁾ Al-i İmrân, 3/103.

⁽²⁰⁶⁾ Feth, 48/29.

⁽²⁰⁷⁾ Haşr, 59/9.

Kur'an-ı Kerim'de konu hakkında şöyle buyuruluyor: *"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana-babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yakın arkadaşına, yolcuya, ellerinizin altında bulunanlara (köle, cariye, hizmetçi ve benzerlerine) iyi davranın; Allah kendini beğenen ve daima böbürlenip duran kimseyi sevmez."*⁽²⁰⁸⁾

Efendimiz (s.a.s.) de komşuluk ilişkilerine büyük önem vermiş ve şunları tavsiye etmiştir: Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: *"Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "Cebrail (a.s.) komşu hakkında öyle ısrarla tavsiyede bulundu ki, komşuyu komşuya varis kılabacak zannettim."*⁽²⁰⁹⁾

Rasûlüllah (s.a.s.) üç defa; *"Vallahî mü'min olamaz"*, diye tekrarladı. Yâ Rasûlüllah (s.a.s.), kim mü'min olamaz? diye sordular. O da: *"Şerrinden komşusu emin olmayan kimse"*, buyurdular. Müslim 'in bir rivayetinde ise, Şerrinden komşusu emin olmayan Cennet'e giremez, şeklinde gelmiştir.⁽²¹⁰⁾

Ebu Hüreyre (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) buyurdu ki: *"Allah'a ve Kıyamet Gününe iman eden, komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve Ahiret Gününe iman eden, misafirine ikram da bulunsun. Allah'a ve Ahiret Gününe iman eden, ya hayır söylesin ya da sussun."*⁽²¹¹⁾

Komşunun her haliyle ilgilenmek ve yediğinden yedirmek Efendimiz (s.a.s.)'in yanında çok büyük bir olaydır.

Enes b. Malik (r.a.)'dan, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Yanıdaki komşusu aç iken, bunu bildiği halde kendisi geceyi tok olarak geçiren bana inanmış değildir."*⁽²¹²⁾

Ebu Zer (r.a.)'den, Rasûlüllah (s.a.s.) şöyle buyurdu: *"Ey Ebû Zer! Çorba yaptığında suyunu çokça koy ve komşularını da gözet."*⁽²¹³⁾ Çünkü başkalarını kâle almak insanı, bencilleşmekten kurtarır.

c) İnsanların Arasını Düzeltmek ve Dargınları Barıştırmak

İnsan fitratına yerleştirilen nefsin arzu ve ihtirasları, doymayan nefsin menfaatleri diğer insanlarınki ile çatışınca barış bozulur. Neticede kavgalar ve büyük savaşlar bile çıkabiliyor. Tarih ve günümüz hayatı bunlarla doludur. Dinimiz İslam'ın, adı üstünde barış ve emniyet anlamına geldiğini daha önce söylemiştik. Efendimiz (s.a.s.), bu barışı ve ilahî mesajını insanlara ulaştırmak için ortaya hayatını koymuş ve hiçbir zaman saldıran taraf olmamıştır. Bu yolda devamlı olarak engellenmiş olmasına rağmen, sıcak çatışmaya girmemek, barış içinde kalmak için en son ve en zayıf ihtimalleri bile kullanmıştır. O, daima uzlaştırıcı ve barıştırmacı olmuştur. Çünkü O, rahmet ve barış Peygamberidir. Zira O'na bu görevi veren Allah Teâlâ böyle emretmiştir:

⁽²⁰⁸⁾ Nisa, 4/36.

⁽²⁰⁹⁾ Buhârî, Edeb 28; Müslim, Birr 140-141; Tirmizi, Birr 28; Ebû Davûd, Edeb 123; İbn Mâce, Edeb 4; Ahmed b. Hanbel, 2/85, 160.

⁽²¹⁰⁾ Buhârî, Edeb 29; Müslim, İman 73; Tirmizi, Kıyamet 60; Ahmed b. Hanbel, 1/287-288, 2/288, 336, 3/373.

⁽²¹¹⁾ Buhârî, Edeb 31; Müslim, İman 74, 76-77; İbn Mâce, Edeb 4; Darîmî Et'ime 11; Muvatta', Sıfatü'n-Nebi 33; Ahmed b. Hanbel, 3/174, 267, 433, 463, 5/24.

⁽²¹²⁾ el-Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, VIII, s. 167.

⁽²¹³⁾ Müslim, Birr 142-143; Dârîmî, Et'ime 37; Tirmizi, Et'ime 30.

"Eğer onlar barışa yanaşırlarsa sen de ona yaş ve Allah'a tevekkül et, çünkü O işitendir, bilendir."⁽²¹⁴⁾

Ancak kendileriyle aranızda antlaşma bulunan bir topluma sığınanlar yahut ne sizinle ne de kendi toplumlarıyla savaşmak (istemediklerin) den yürekleri sıkılarak size gelenler müstesna. Allah dileseydi onları başınıza bela ederdi de sizinle savaşarlardı. Artık onlar sizi bırakıp bir tarafa çekilir de sizinle savaşmazlar ve size barış teklif ederlerse bu durumda Allah size, onların aleyhinde bir yola girme hakkı vermemiştir.⁽²¹⁵⁾

Allah'ın barış emri, sadece sıcak savaşta değil; normal hayatta da mü'minler arasında ve eşler arasında çıkan aile problemlerinde dahi çok önemli bir emirdir. *"Eğer bir kadın kocasının geçimsizliğinden yahut kendisinden yüz çevirmesinden endişe ederse, aralarında bir sulh yapmalarında onlara günah yoktur. Sulh (daima) hayırlıdır. Zaten nefisler kıskançlığa hazırdır. Eğer iyi geçinir ve Allah'tan korkarsanız şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır."*⁽²¹⁶⁾

"... O halde siz (gerçek) mü'minler iseniz Allah'tan korkun, aranızı düzeltin, Allah ve Rasûlü'ne itaat edin."⁽²¹⁷⁾

"Dedi ki: Ey kavmim! ...Ben sadece gücümün yettiği kadar ıslah etmek istiyorum. Fakat başarmam ancak Allah'ın yardımı iledir. Yalnız O'na dayandım ve yalnız O'na döneceğim."⁽²¹⁸⁾

"Eğer mü'minlerden iki grup birbirleriyle vuruşurlarsa aralarını düzeltin. Şayet biri ötekine saldırırsa, Allah'ın buyruğuna dönüncüye kadar saldıran tarafla savaşın. Eğer dönerse artık aralarını adaletle düzeltin ve (her işte) adaletli davranın. Şüphesiz ki Allah, adil davrananları sever. Mü'minler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki esirgenesiniz."⁽²¹⁹⁾

Hatta yapılan yeminleri bile Allah Teâlâ ıslah ve barışa engel yapmayı yasaklamıştır:

"Yeminlerinizden dolayı Allah'ı (O'nun adını), iyilik etmenize, O'ndan sakınmanıza ve insanların arasını düzeltmenize engel kılmayın. Allah işitir ve bilir."⁽²²⁰⁾

Barışçı olmak ve müslümanların birbirleriyle darılmamaları, dargınların arasını bulup barıştırmak konusunda Efendimiz (s.a.s.) de büyük bir hassasiyetle durmuştur. İslam'da en büyük günahlardan olan ve şiddetle haram kılınan yalan bile, insanların arasını düzeltip barıştırmak için mübah sayılmıştır. Efendimiz (s.a.s.) buyuruyor ki: "Ukbe b. Ebi Muayt'ın kızı Ümmü Gülsüm (r.a.), Rasûlüllah (s.a.s.)'ın şöyle dediğini işittim diyor: *"İnsanların arasını düzeltmek için yalan söyleyip hayırlı haber ulaştırın, yahut hayır söyleyen kimse yalancı sayılmaz."*⁽²²¹⁾

⁽²¹⁴⁾ Enfâl, 8/61.

⁽²¹⁵⁾ Nisâ, 4/90.

⁽²¹⁶⁾ Nisâ, 4/128.

⁽²¹⁷⁾ Enfâl, 8/1.

⁽²¹⁸⁾ Hüd. 11/88.

⁽²¹⁹⁾ Hucurat. 49/9-10.

⁽²²⁰⁾ Bakara, 2/224.

⁽²²¹⁾ Buhârî, Sulh 2; Müslim, Birr 101; Ahmed b. Hanbel, 6/403-404.

Mü'minlerin birbirleriyle dargın durmaları haram kılınmıştır. Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "*Bir müslümanın kardeşini üç gecedен fazla terkedip küs durması, helal olmaz; öyle ki, iki mü'min birbirleriyle karşılaşurlar da biri yüzünü bir tarafa diğeri de öbür tarafa çevirir. Halbuki bunların hayırlısı önce selam verendir.*"⁽²²²⁾

Ebû Hıraş Hadrad el-Eslemî (r.a.)'nin rivayetine göre Rasûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "*Bir kimse müslüman kardeşine bir yıl küs durursa, onun kanını dökmüş gibi günaha girmiş olur.*"⁽²²³⁾

Ebû Hüreyre (r.a.) anlatıyor, Rasûlullah (s.a.s.) buyurdu ki: "*Her Pazartesi ve Perşembe günleri ameller ' Allah'a sunulur. Allah Taala, kendisine ortak koşmayanlardan sadece mü'min kardeşi ile arasında düşmanlık (dargınlık) olan kimseler hariç hepsini bu günlerde affeder. (Meleklerle de) Barışincaya kadar onları bırakınız, der.*"⁽²²⁴⁾

Sonuç olarak diyoruz ki İslam; barıştır, güvendir, hem dünya hem de Ahiret'te en büyük kurtuluş ve mutluluk kaynağıdır. Çünkü onu Alemlerin Rabb'i Allah Taala, alemlere rahmet olarak gönderdiği biricik sevgilisi Hz. Muhammed (s.a.s.)'e vahyetmiş, yaşatmış ve tüm insanlığa tebliğ etmiştir. O'nun bu barış mesajı; kıyamete kadar insanlığın tek kurtuluşu, tek mutluluğu, Ahiret'te de tek kurtuluş ve ebedi saadettir.

⁽²²²⁾ Buhârî, Edeb 57, 62, İst'izân 9; Müslim, Birr 23, 25-26; Ebû Dâvûd, Edeb, 47; Tirmizi 21, 24; İbn Mâce, Mukaddime, 7; Ahmed b. Hanbel. 1/176. 183.

⁽²²³⁾ Ahmed b. Hanbel. 2/292. 4/220.

⁽²²⁴⁾ Müslim, Birr 35-36; Ebû Dâvûd, Savm 59; Tirmizi, Savm 43; Darımî, Savm 41; Muvatta', Hüsnü'l-Hulûk 18; Ahmed b. Hanbel. 2/268.